Янги йилда янги зафарлар сари!

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

2-йил чиқиши.
2 ЯНВАРЬ 1967 й.
ДУШАНБА
№ 1 (156)
БАҲОСИ 2 ТИЙИН

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ДУРАДГОР

Мана, ўттиз йилдирки, Нурмат ака «Ташсельмаш» заводида тиним билмай ишлаб келмоқда. Нурмат ака дурадгор. Бинолар учун эшик, ром, стол, стул, жовонлар ясамасада, корхонанинг ижодкор хизматчиларининг меҳнати билан тайёрланган мўъжизакор машиналарни ўз эгаларига хатарсиз етказиб бериш учун яшиклар тайёрлайди.

Мана шу давр ичида унинг қўлидан чиққан минглаб яшиклар колхоз ва совхозларга жўнатилди. Нурмат аканинг кўксини безаб турган «Ҳурмат белгиси» ордени ва унинг номига ёзилган Фахрий ёрлиқлар оддий касб эгасининг ҳалол меҳнатига юксак баҳодир.

Запас қисмлар жойланган яшикларнинг қопқоғини ёпиб жўнатишда намуна кўрсатиб ишлаётган Нурмат ака бригадаси заводда илғорлардан ҳисобланади.

Бригада аҳлининг мақсади битта — у ҳам бўлса беш йиллик планни муддатидан илгари — тўрт йилда бажаришдир.

Нурмат ака ўз ҳаётининг эллик бешинчи йили — Янги йилни зўр меҳнат билан бошлади.

1968 ЙИЛ ҲИСОБИГА

Тўқимачилик машинасозлиги заводида қуюв цехи — корхонанинг юраги ҳисобланади. Металл дастлаб шу ерда қуйилиб, сўнг машинасозлик учун керакли қисмлар тайёрлайдиган цехларга ўтказилади.

Цех ишчилари беш йилликнинг иккинчи йилида март ойи ҳисобига ишламоқда. А. Шоаҳмедов бошчилик қилаётган коммунистик меҳнат бригадаси аъзолари янги йилнинг биринчи меҳнат кунини ғоят кўтаринки руҳ билан бошладилар.

Улар ўтган йили йиллик маҳсулот ишлаб чиқариш планини октябрь ойидаёқ бажариб, 1967 йил ҳисобига ишлай бошлаган эдилар. Цехдаги айрим ишчилар беш йилликнинг учинчи йили, яъни 1968 йил ҳисобига маҳсулот ишлаб чиқармоқдалар. Т. Михобпулос, М. Исҳоқов, А. Полянов сингари фидокор ишчилар ана шулар жумласидандир.

Бригада аъзоларининг ҳар бири ўзи бошқараётган «Пескомёт» машинасида кунига 7 тонна ўрнига 10-13 тоннага етказиб металл қуйишмоқда.

— Биз, — деди бригада бошлиғи А. Шоаҳмедов, — янги йилнинг биринчи ойида 6 минг тонна металл қуйиб бериш учун ҳаракат қилмоқдамиз. Бригада аъзоларимизнинг мақсади битта. У ҳам бўлса беш йиллик маҳсулот ишлаб чиқариш планини тўрт йилда адо этишдир.

Пойтахтимиздаги Асбобсозлик заводи коллективи ҳам шаҳардаги бошқа кўпгина корхоналар қатори йиллик маҳсулот ишлаб чиқариш топшириғини муддатидан анча илгари бажарди. Завод ишчилари пландан ташқари 30 минг сўмлик ортиқча маҳсулот ишлаб чиқардилар.

Сиз суратда кўриб турган асбобсоз Тўйчимурод Ризаев ана шу корхона цехининг пешқадам ишчиларидан ҳисобланади.

Сизнинг уйингизда ҳам телефон бўлади

Тошкентдаги телефон номерларида ҳарфлар индекси пайдо бўлганлиги шаҳар меҳнаткашлари ва муассасаларнинг телефонга бўлган талабларининг тобора ортиб бораётганлиги сабабли вужудга келди. Ҳозиргача телефон номерлари олтита ҳарф индексига кўчирилди. Бу ҳар бир автомат телефон станциясининг қувватини ўн баравар оширди. Биз ҳозирда телефоннинг «В-3», «Ж-7», «Е-6», «В-8» индексларидан фойдаланмоқдамиз.

Телефон номерларининг оиласи бу йил янада кўпаяди. «А-1» станцияси Ленин райони ҳамда Болгар огороди массивидаги турар-жой биноларини телефонлаштиради. Фрунзе райони учун «Д-3» автомат телефон станцияси монтаж қилина бошлайди. Високовольтний массивидаги турар-жой бинолари билан алоқа боғлайдиган «Е-2» станцияси қурилади. Октябрь райони учун «Г-6» ва «Г-8» ҳамда Чилонзор райони учун «Ж-8» автомат телефон станциялари объектларининг лойиҳаси тузилмоқда.

«ЮЛДУЗЛАРГА ПАРВОЗ»

Тошкентдаги тикувчилар Маданият саройида шаҳар бадиий ҳаваскорлари фестивалига тайёргарлик қизғин олиб борилмоқда. Рақс ансамблининг қизлари «Юлдузларга парвоз» деган хореографик сюитани саҳналаштирдилар. Бу бир неча рақкоса ижро этадиган сюитада Улуғ Октябрь революциясининг улуғвор мадҳи ва қудрати сингдирилган. Бундан ташқари, ўзбек рақкосалари миллий рақсларга сўнгги сайқал бермоқдалар. Вокалчилар эса совет композиторларининг асарларини ўрганмоқдалар.

Драма тўгараги аъзолари немис драматурги Брехтнинг «Ўлдирмагин» асарини саҳналаштирмоқда. Бу асар фашизмга қарши курашга бағишланган.

Чилонзор районидаги 163-мактаб ўқитувчиларининг Тошкент шаҳридаги барча ўқитувчиларга

МУРОЖААТИ

ТОШКЕНТ ШАҲАР ПАРТИЯ КОМИТЕТИНИНГ БЮРОСИ ШОНЛИ ЮБИЛЕЙ — СОВЕТ ҲОКИМИЯТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИНИ ЁШ АВЛОДНИ ЎҚИТИШ ВА ТАРБИЯЛАШ СОҲАСИДА ЯНГИ МУВАФФАҚИЯТЛАР БИЛАН НИШОНЛАШ СОҲАСИДА ЧИЛОНЗОР РАЙОНИДАГИ 163-МАКТАБ ЎҚИТУВЧИЛАРИНИНГ ТОШКЕНТ ШАҲРИНИНГ БАРЧА ЎҚИТУВЧИЛАРИГА ЧАҚИРИҒИНИ МАЪҚУЛЛАДИ.

Қадрли ўртоқлар!

Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 50 йиллиги яқинлашмоқда. Бутун Совет мамлакатида улуғ байрам шарафига социалистик мусобақа кенг қулоч ёзди. Ҳар бир педагогик коллективнинг бурчи Совет ҳокимиятининг шонли юбилейини ўсиб келаётган ёш авлодни ўқитиш ва тарбиялашда янги ютуқларга эришиш билан кутиб олишдан иборат.

Мактабимиз коллективи ҳозирданоқ бир синфда икки йил қолишга барҳам бериш, ўқувчилар билимини ошириш масаласини кечиктириб бўлмайдиган вазифа, деб ҳисоблайди. Сўнгги тўрт йил мобайнида бошланғич ва бешинчи, олтинчи синфларимизда икки йил қолган ўқувчилар мутлақо йўқ. Бу, таълим-тарбия ишида ўқувчиларнинг дарсни ўзлаштириш принципини амалга оширишдаги кўпгина меҳнат натижасидир.

Бизнинг кундалик вазифамиз — меҳнатсевар, ғоявий етук ва коммунизм ишига содиқ кишиларни тарбиялашдир. Коллективимиз ўқувчиларда тарбия иши формалари ва методларини такомиллаштиришда катта ғамхўрлик қилмоқда. Мактабда «ўз эгаларини кутиб турган иш», «Комсомолнинг шонли тарихи», «Йигирманчи йиллар комсомоллари — 60-йиллар комсомолларига» деган тематик комсомол мажлислар, «Сенинг ва менинг ҳаётим учун» (Қаҳрамон комсомоллар ҳақида), «Буни унитиб бўлмайди», «Оталар ва болалар» темаларида мунозаралар, «Ленин совет ёзувчиларининг асарларида», «Ўзбекистон совет ҳокимияти йилларида» деган темаларда конференциялар ўтказилади. Пионерлар линейкасида революция рицари Ф. Э. Джержинский, севикли ёзувчилар А. П. Гайдар ҳақида ҳикоялар тинглаб, В. И. Лениннинг алоқачиси бўлган Ю. А. Алиевни фахрий пионерга қабул қилишади. Отрядларда эса қизил календарга бағишланган йиғилишлар ўтказилади. Биз Жанговар шуҳрат ва интернационал дўстлик ҳақида иккита музей ташкил қилдик. Совет ҳокимияти юбилейи кунида болалар ўз музейларини янги экспонатлар билан тўлдирадилар.

Биз барча ўқитувчилар ва мактабдан ташқари ташкилотларнинг ходимларини жонажон ўлканинг тарихини ўрганиш ишига ўқувчиларни кенг жалб қилишга чақирамиз.

Революцион, жанговар ва меҳнат шуҳрати жойларига тез-тез саёҳат уюштирилиб, таниқли кишилар, фан, адабиёт ва санъатнинг атоқли арбоблари билан учрашувлар ўтказиб турилсин. Шу ўқув йилида ўқувчиларимиз 14 Туркистон комиссарлари монументи, Биродарлар қабрига, шаҳардаги йирик завод-фабрикалар ва қурилишларга бордилар.

Мактабимизда педагогик программа кенг кўламда ўтказилади. Ҳар бир ўқитувчи ўз синфининг ота-оналар коллективи учун синфлар ҳусусиятига қараб лекция тайёрлайди. Булар «Ота-онанинг обрўси ҳақида», «Ленинчасига ўқиймиз, яшаймиз ва ишлаймиз», «Ўқувчиларнинг меҳнати ҳақида» каби темаларда уюштирилади.

Биз сизларга оила ва мактаб ҳамкорлиги Советларини ҳар томонлама қувватлаб, унинг ўқувчиларга коммунистик тарбия беришда бизнинг энг яқин ёрдамчимиз бўлишида кўмаклашишга чақирамиз. Коллективимиз ўқувчилар кучи билан барча дарслар бўйича дарсликлар ва ўқув қуролларини тайёрлаш ишини кенг авж олдириб юбордики, бу, кабинетларни жиҳозлаш, барча дарсларни кўргазмали қуроллар билан олиб бориш имкониятини беради.

Мактабимиз ўқитувчиларнинг методик такомиллашувига катта эътибор берилмоқда. Мактабда барча фанлар бўйича назарий ва амалий семинарлар мавжуд. Унда мамлакат ўқитувчиларининг муваффақиятлари ва коллективимиз ҳар бир аъзосининг муваффақияти муҳокама қилинади.

Мактабда педагогик илғор муҳокама умумлаштириш ва ёйиш, дарслар бўйича методик кабинетлар ташкил қилиш, ўқувчилар ва ўқитувчилар тайёрлаган кўргазмали қуроллар билан уларни таъминлаш бўйича ижодий ишлар ўтказилиб, синфдан ташқари ишларнинг янги форма ва методларини излаш давом этмоқда.

1966—1967 ўқув йили мобайнида ҳар бир педагог ўз ихтисоси бўйича 3-4 тадан методик қўлланма яратади. Педагогларимиз Совет ҳокимиятининг шонли юбилейига бағишлаб ўтказиладиган мактаблараро илмий-тажриба конференцияси учун «Ўқувчиларга таълим бериш ва тарбиялашнинг эффектив формалари ҳақида» докладлар тайёрламоқдалар.

Биз барча ўқитувчиларни ўз ғоявий-сиёсий билимини ҳамда малакасини ошириш, шунингдек марксча-ленинча фан хазиналаридан доимий билимини бойитишга чақирамиз.

Қимматли ўртоқлар! Сиз, касбдошларимизни Совет ҳокимиятининг 50 йиллигини муносиб кутиб олишдаги умумхалқ ҳаракатига актив қўшилишга чақирамиз.

МУРОЖААТ 163-МАКТАБ ПЕДАГОГИК КОЛЛЕКТИВИ МАЖЛИСИДА ҚАБУЛ ҚИЛИНГАН.

ЧИДАМЛИ ВА БЕЖИРИМ

Пойтахтдаги 1-пойафзал фабрикасининг коллективи пойтахт магазинларига янги йил савдоси учун планидан ташқари 140 минг жуфт пойафзаллар чиқарди. Шунча пойафзал билан Чилонзор аҳолисининг ярмини таъминлаш мумкин.

Меҳнаткаш ва ижодкор коллектив ўтган йили пойафзалларнинг 40 та янги моделини яратдилар. Шуни қувонч билан айтиш мумкинки, замонавий аёллар этиги, мўйнали эркаклар оёқ кийими, болалар учун ишлаб чиқарилган сандалларни харидорлар ҳеч бир иккиланмай сотиб олмоқдалар.

Архитектура саҳнаси

Алишер Навоий номи билан аталувчи Театр майдони тобора гўзаллашиб бормоқда. Бу майдон янада муҳташам қиёфа касб этади. Унинг архитектура саҳнасига аста-секин янги-янги бинолар қўшилиб борилиши билан у янада такомиллашади. «Узгоспроект»нинг синчков лойиҳачилари бу ерда қад кўтарадиган етти қаватли улкан маъмурий бинонинг чизмакашлик ишларини поёнига етказмоқдалар. Бино ойна ва бетондан, қирраланган гранит ва мармар тошлардан, сопол плиталардан қурилади.

Бу йил қаддини ростлайдиган маъмурий бино Ўзбекистон ва Апанасенко кўчаларининг муюлишида қурилиб, унинг олд томони Киров номли кўчага қараб туради.

Октябрь Революцияси номли тепловоз вагон ремонти заводининг дизель цехи заводнинг асосий цехларидан бири ҳисобланади. Бу ерда қудратли тепловозларнинг юраги бўлган минглаrча от кучига тенг келадиган дизель моторлар ремонт қилинади.

Суратда: сиз ана шу цехнинг илғор слесарларидан (чапдан ўнгга) ёш ишчи Холберди Тожибоев, ветеран ишчилардан Наум Бабченко ва Сунматилла Раҳимовларни кўриб турибсиз. Улар топшириқларини доимо ошириб бажарадилар.

М. НУРИДДИНОВ фотолари.

БИРИНЧИ ҚАДАМЛАР

ТРАКТОРЛАР САФ ТОРТДИ

Уста Ширин кўчаси бўйлаб, тракторлар колоннаси ўтиб бормоқда. Бу тракторлар Ўзбекистон Трактор йиғув заводида тайёрланган маҳсулотлардир.

Машиналарни «Ташсельмаш» механиклари бошқариб боришмоқда. Бу машиналар бирин-кетин Қишлоқ хўжалик машинасозлиги заводига киритилиб, у ерда «Зангори кема»ларга айланади.

«Корхонада бугун 20 трактор, пахта териш машиналари учун 25 редуктор, кўсак териш машиналари учун 20 редуктор тайёрланди». Заводнинг биринчи сменаси ўзининг биринчи кун табелига шу сўзларни ёзиб қўйди.

350.000 МЕТР ГАЗЛАМА

Тошкент Тўқимачилик комбинати ўтган йили ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш планини 15 декабрдаёқ бажариб қўйган эди. Корхона ишчилари планга қўшимча 1,9 миллион метр тайёр газлама, 6,5 миллион метр хом сурп ишлаб чиқиш билан Янги йилни кутиб олди.

— Янги йилнинг биринчи куни ҳам ишимиз ёмон эмас, — деди комбинат директорининг ўринбосари ўртоқ Волчанин, — корхонамиз биринчи сменада 350 минг метр газлама ишлаб чиқарди. Коллектив Улуғ Октябрнинг 50 йиллиги ва В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги байрами шарафига оширилган мажбурият олиб, биринчи кунданоқ бу мажбуриятни бажаришга астойдил киришди. Бу йил корхонамизда янги газламалар ишлаб чиқарилади. Бунинг учун бадиий кенгаш аъзолари ҳозирданоқ газламаларга бежирим, нозик гуллар босиш режаларини амалга оширишмоқда.

Нон заводларига ун

Бугун темир йўл подъездларида, махсус автомобиллар, одатдагидек ун юкланган вагонлар 2-ун комбинатидан чиқарилган 200 тонна маҳсулотни олиб, пойтахтимиз ва республиканинг нонвойхоналарига етказиб берадилар.

Биринчи сменада комбинатнинг тегирмонларидан 120 тоннага яқин ун чиқарилди. Жумладан 7 тонна юқори навли ун жойларга юборилди. Шунингдек, 120 тонна аралаш озуқа тайёрланди, паррандачилик фермаларига 250 килограмм террамицин ҳам юборилди.

БАХТИЁРНИНГ БАХТИ

Бахтиёр Инағомов ўтган йили Киевдаги инженерлик технологияси институтини муваффақиятли тамомлаб, Тошкентдаги 2-пойафзал фабрикасига ишга келган эди.

Инженер Бахтиёр Инағомов ҳаётида Янги йилда яна ҳам қувончли онлар содир бўлди. Унинг 521705 облигация, 27-разрядли ДОСААФ томонидан 1966 йил чиқарилган бир сўмлик лотерея билетига «Волга» автомашинаси чиқди.

Бу, инженер оиласига Янги йил совғасидир.

Бугунги янгиликлар

ПЎЛАТ ИЗ ҚАТНОВИ

Тошкент трамвай паркининг хизматчилари Янги йилни тошкентликларга яна бир трамвай маршрутини хизматга тушириш билан кутиб олдилар. 14-маршрутли кенг изли трамвай ТошМИ дан Фарҳод кўчасигача қатнаб турибди. Улар Ўзбекистон кўчасидаги Дизельний остановкаси билан Марказий универмаг айланаси ўртасидаги изларни қайта ремонт қилдилар. 2, 3, 5-трамвай маршрутлари аввалги йўлларидан қатнайди.

Янги йилнинг апрель ойида Марказий универмагдан Қурилиш остановкасигача янги трамвай маршрутини ишга тушириш белгиланади. Август ойида Дизельнийдаги Сув спорти саройидан «Височовольтний» кўчасигача трамвай қатнай бошлади. 2-трамвай маршрути ҳам қисман ўзгаради. Бу трамвай йўлини Победа паркидан Ғишт заводи орқали ўтказиш мўлжалланди. «Узбексельмаш»га троллейбус йўли ўтказилади.

Йил охиригача Сергели шаҳридан «Октябрь» массивига ва «Партия XXI съезди» совхози территориясидаги Роҳат кўлига кўп километрли троллейбус ҳамда трамвай йўллари қурилади.

Бир йўла икки совға

Болалар ёзувчиси таниқли Андрей Жадиковни ёш китобхонларнинг кўплари танишади ва унинг асарларини севиб ўқишади. Ёзувчининг айниқса «Ботир болалар», «Кичик сержант ҳақида повесть», «Ёшлар жасорати», «Максимнинг ордени» каби асарлари болаларнинг жон-дилидир. Москвалик ёзувчи Янги йилни ўзининг янги «Ёшлар жангга бордилар» деган асарини ёзиш билан қаршилади. Автор бу китобини «Ўзбекистон» нашриётига топширди. Китоб учун тўланадиган ҳақни ёзувчи Тошкент фондига ҳадя этди.

МАИШИЙ ХИЗМАТ ШАҲАРЧАСИ

Сиз шарикли авторучкада ёзасизми? Худди шундай. Хўш, унинг пастаси тугаб қолса нима қиласиз? Бу оддий воқеа. Бу йил бундай қийинчиликлардан холи бўласиз. «Кишилар руҳини чоғ этиш» шаҳар маиший хизмати 12 та аппарат олади. Бу аппаратлар 6 та районга ўрнатилади.

Ленин номли кўчада Туркман бозори яқинида январь ойида пайдо бўладиган Маиший шаҳарча янги йилнинг ажойиб истиқболларидан биридир. «Ветерок» типида қурилган чиройли ва енгил павильонларда кийим-кечаклар, пойафзалларни ремонт қиладиган устахоналар ўрин олади. Бундай павильонларни москваликлар пойтахтимизга юборганликлари ҳақида хабар олдик. Бу шаҳарчада кийим-кечаклар ва пойафзаллар намуналарининг доимий виставкаси очилади.

Бугунги янгиликлар

ЯНГИ ЙИЛДА ЯНГИ УЙДА

Янги йил айёми қутлуғ келди. Ҳар бир уйда қувонч, бахтиёрлик. Чеҳралардан табассум аримайди. Меҳнатсевар халқимиз не-не улуғ ишларга қодир эканлиги ёрқин намоён бўлди.

Янгидан-янги оилалар шаҳримизнинг кечагина қуриб битказилган биноларига кўчиб кирдилар. Мана, Розия опа Бердиёрова оиласини олинг. Бу пенсионер аёлнинг шаҳримиз аҳолиси бахт-саодати йўлида қилган меҳнатларини одамлар унутмайди. Шунинг учун ҳам меҳнаткаш аёлни ардоқлаб, унга Чилонзор массивининг 17-секторидан жой беришди. Шу ердаги 36-квартирада ўз фарзандлари билан хушвақт яшамоқда.

Азамат бинокорларимизнинг ғайрат-шижоати билан топширилаётган уйларда кўплаб бўлаётган ҳовли тўйларининг саноғига етиб бўлмайди. Шундай уйлардан бири Чилонзор массивидаги янги тўрт қаватли бино бўлиб, бу ерда юзга яқин оила ҳовли тўйи ўтказмоқда.

Пенсионер онахон Розия Бердиёрова оиласи ҳам ана шу бахтиёрларнинг бири.

Розия опа оиласи беш кишидан иборат бўлиб, уларнинг ҳар бири ишлайди ва ўқийди. Мана, катта ўғли Бахтиёр. У Радиодеталь заводининг илғор ишчиси. Шу билан бирга у ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда алоқа техникумининг III курсида таҳсил кўрмоқда. Қизи Розахон эса Халқ хўжалиги институтининг старший лаборанти бўлиб, у ҳам шу институтнинг биринчи курсида билим олмоқда. Онахоннинг Гулбаҳор исмли қизи ва ўғли Маъмуржон Чилонзор районидаги 195-мактабда аввалгидай хушчақчақлик билан ўқишларини давом эттирмоқдалар.

— Келақолинглар, болаларим, — дейди онахон бизларни шинам уйига таклиф этиб, — мана, янги уйлик бўлиб ҳам олдик.

— Камчилигингиз йўқми, онахон, — деган эдик. У қалбидаги ҳаяжонини яширолмай шундай жавоб қилди:

— Ҳар томонлама шинам, фаровон уй-жойларни қуриб берган шаҳримиз уйсозлик комбинатининг меҳнатсевар қурувчиларига миннатдорчилигимизни қандай изҳор этишни билмаяпмиз. Уларга ҳар қанча таҳсинлар ўқисак камлик қилади. Умрлари узун бўлсин.

Бу — биргина Розия хола оиласинигина эмас, улуғ айём зўр қувонч билан янги уйларга кўчиб кирган юзлаб хонадонлардаги бахтиёр оила аъзоларининг ҳам миннатдорчилик туйғуларидир.

БИНОКОРЛАР ҚУВОНЧИ

«2-отделстрой» тресети коллективи ўтган йили баракали меҳнат қилди. Қурувчилар беш йилликнинг иккинчи йилини жуда кўп уйларга сўнгги пардоз бериш билан бошлаб юбордилар.

Трестга қарашли 11-қурилиш бошқармаси азаматлари Асбобсозлик заводи ёнида 36 квартиралик уйни фойдаланишга топшириш учун тайёрлаб қўйдилар. 30-қурилиш бошқармасининг бинокорлари эса Оржоникидзе районида Тошкент область ижроия комитетининг 250 ўринли ётоқхонасида қурилиш ишларини тўғаллайдилар.

Янги йилнинг дастлабки кунидаёқ студентлар шаҳарчасида қурилаётган Политехника институти биносида иш қизитиб юборилди. Бу қурилиш майдонида 500 киши сафарбар этилди. Шу йилнинг тўрт ойи ичида 500 минг сўмлик қурилиш ишлари амалга оширилади. Бу бино корпусини пардозлаётган 29-қурилиш бошқармаси юз квартирали турар-жой биносини фойдаланишга топширдилар.

Трест бошлиғи В. Шукуров, бош инженер Т. Хўжаев, бош инженер ўринбосари А. Чутков, бош технолог А. Трофимов ўртоқлар ижодий ҳамкорликда олиб борган ихтирочилик ишларига якун ясадилар. Уларнинг қўлга киритган муваффақияти «Главташкентстрой»да зўр қувонч билан тилга олинмоқда.

Бу ижодкорлар кўп қаватли уйлардаги санитария узелларининг кичик деразаларини гипс ва цемент қоришмасидан тайёрлаш технологиясини ишлаб чиқдилар. Бу кичик деразалар илгари ёғочдан тайёрланар эди. Эндиликда эса уни енгил ва арзон материаллар — гипс, қум, цемент аралашмасидан тайёрлаш ўзлаштирилди. Натижада битта кичик деразани тайёрлаш 50 тийинга тушди. Ёғочдан тайёрлангани эса 7 сўм 50 тийин турар эди.

Маҳсулотни янгича тайёрлаш Жомий кўчасидаги 11-қурилиш бошқармасининг қуйиш цехида амалга оширилди. Эндиликда кичик деразани силлиқлаш бўяшга ҳожат қолмади. У қолипда бир пиёла чой ичгунча сарфланадиган вақт ичида тайёрланмоқда.

Трест шу янгиликнинг шарофати билан йилига 17 минг 839 сўм пул тежаб қолиш имкониятига эга бўлади. Ижодкорларнинг тахминларига қараганда бу йилда қурилиш ҳажми янада кўпайиши муносабати билан бу рақам бир неча баробар ортади.

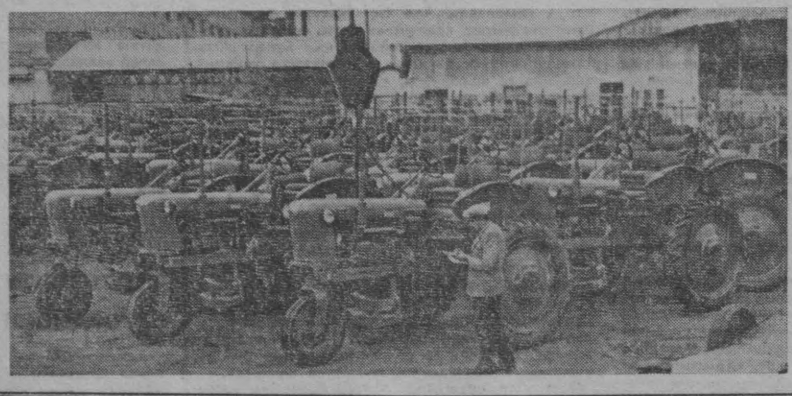

Тошкент тракторсозлик заводи коллективи ҳам янги йилни меҳнат соҳасида катта муваффақиятлар билан кутиб олди. Тракторсозлар йиллик маҳсулот ишлаб чиқариш топшириғини муддатидан илгари адо этдилар. Йил давомида улар Ватанга 20 мингга яқин аъло сифатли тракторларни армуғон этдилар.

Суратларда: [чап да] халқ хўжалигимиз, қардош социалистик ва дўст мамлакатлар учун жўнатишга тайёрлаб қўйилган янги тракторлар. [Ўнгда] тракторлар жўнатиш майдонининг илғор механизаторлари экскаваторчи Р. Раҳматуллин ва механик А. Бўрибоев ўртоқлар. Улар смена ва ойлик топшириқларини мунтазам равишда анча ортиғи билан адо этадилар.

М. Нуриддинов фотолари.

ИНСОН ОДОБИ БИЛАН...

ТАРБИЯДА БЕТАРАФ ТУРИШ МУМКИНМИ?

Болаларни одобли қилиб тарбиялаш юзасида гапирмоқчиман. Бола тарбияси фақат мактаб ва оила вазифасигина бўлиб қолмасдан, ҳар бир соф виждонли совет кишисининг вазифасидир. Чунки, болалар, ёшлар ўзларининг маълум вақтларини мактабда ёки оиладагина эмас, балки кўчада, жамоат жойларида, автобусларда, троллейбусда, трамвайларда ўтказадилар. Шундай экан, болаларни одобли қилиб тарбиялаш жараёни ҳамма жойда, ҳар қадамда амалга оширилади.

Автобусда шундай воқеанинг шоҳиди бўлдим. Кекса киши автобуснинг олд эшиги ёнида одамларнинг ўтишига халақит бериб, устунга суялиб турган йигитга:

— Сиз ҳали-бери тушмас экансиз. Ичкарироқ кириб турсангиз одамлар ўтиб кетиши учун қулай бўлар эди,— деди.

— Сизнинг нима ишингиз бор, — қўрслик билан жавоб қайтарди йигит.— Қаерда турсам тураверaман, — деди.

Йигитнинг муомаласидан чолгина эмас, бошқа кишилар ҳам ранжидилар. Бу масалага бошқалар аралашгандан кейин йигитча жим қолди.

Болалар ва ёшларда учраб турадиган номаъқул қилиқларни кўра туриб индамаслик, танбеҳ бермаслик, бетараф турищлик соф виждонли кишининг иши эмас.

Баъзан театр залида ўтирганингизда ёшларнинг «дўст», «жонингдан» каби сўзларини эшитиб қоласиз. Бу ёшларнинг қилиғига атрофда ўтирганларнинг бефарқ қараши тўғрими?

Кўчада юришнинг шундай одобга доир нозик қоидалари борки, уни билмаслик ёшлар учун яхши эмас.

Шу каби ахлоққа доир кўпгина нарсаларни тарбияловчи таълим беришда, яъни дарсдан ташқари суҳбатларда, мактабдан ташқари машғулотларда, оилада ва бошқа жойларда тўла-тўкис ўрганиб бўлмайди. Шунинг учун кекса отахоzимиз Н. Абдубековнинг ва унинг фикрини қўллаб-қувватлаган бошқа кўпгина газетхонларнинг мактабларда одоб дарси ўқитилиши керак, деган таклифларига қўшилиш лозим. Одобнинг норма ва қоидалари шунчалик кўпки, уларни бир-икки мисол билан туғаллаш қийин.

В. И. Ленин «Ёшлар союзининг вазифалари тўғрисида» сўзлаган нутқида майда-майда ишлардан катта-катта ишлар содир бўлишини ҳеч вақт унутманг, деган эди. Шундай экан одоб қоидаларига майда-чуйда нарсалар деб қараш ярамайди. Одобнинг майда-чуйда қоидаларини билиб олган кишигина маданиятли кишилар қаторига киради.

М. И. Калинин қуйидаги сўзларни бежиз айтмаган, «Маданият деган тушунча жуда кенг тушунчадир, бу тушунча юз ювишдан тортиб, одамзод фикрининг сўнгги юксакликларини ўз ичига олади».

Шундай экан одоб қоидаларини ўргатадиган одоб дарси бўлиши мақсадга мувофиқдир. Чунки, мактабларда ўқитиладиган одоб дарсида боланг фақат одоб тўғрисида сўзлашга, иншо ёзишга, баён ёзишгагина ўргатиб қолинмасдан, уни одоб қоидаларини амалда бажартиришга ҳам ўргатилади.

Бир неча марта такрорланган одоб қоидалари маданий хулқнинг кўникма ва одатларига айланиб кетади. Одоб қоидаси кўникма ва одатга айландими, у ҳеч вақт унутилмайдиган, бола одоб қоидасига риоя қилмаса, ўзини бошқача ҳис қиладиган бўлади. Одоб қоидасига риоя қилса, кўнгли таскин топадиган, кайфи чоғ, улуғвор ҳис ва туйғуларни кечирадиган бўлиб қолади.

Бундай мураккаб педагогик жараён одоб дарсларидагина амалга ошиши мумкин. Шунинг учун одоб дарсининг жорий этилиши ёш авлодни тўғри тарбиялашга катта ёрдам бериши мумкин.

И. ТОЖИЕВ,
Ф. Энгельс номли Тошкент давлат чет тиллар педагогика институти педагогика ва психология кафедрасининг старший ўқитувчиси.

Жангчилар муҳокамасида

«Тошкент оқшоми» газетаси жуда кўп кишиларни, шу жумладан Совет Армияси жангчиларини ҳам ҳаяжонга солиб турган юксак ишни бошлаб берди. Газетада босилган бу материал бизгача, яъни узоқ ғарб чегарамизни қўриқлаётган жангчилар орасигача етиб келди. Ўзбекистонлик жангчилар бу мақолани ўқиб кўриб худди шу темада бўлимларда ва қисмда кечалар ўтказиб туришга қарор қилдилар.

С. НАЖМИДДИНОВ,
сержант.

Республикамизнинг кўзга кўринган медицина олими профессор Содиқ Алиевич Маъсумовнинг медицина соҳасидаги фаолиятига яқинда 41 йил тўлди. Ана шу давр ичида бу йирик олим буқоқ, ошқозон, жигар касалликларини даволаш юзасидан жуда кўп илмий асарлар яратди, юзлаб кишиларни оғир касаллик чангалидан халос қилди. Яқинда партия ва ҳукуматимиз йирик совет олими, профессор, Тошкент шаҳар советининг депутати Содиқ Алиевич Маъсумовни Ленин ордени билан мукофотлади.

Суратда: профессор С. А. Маъсумов иш устида.

ҒАМХЎРЛИК

Низомий номидаги педагогика институтига қарашли 17-ошхона коллективи бугундан бошлаб парҳезли таомлар тайёрлашга киришишди. Бу, айрим студентлар учун жуда ҳам қулайлик туғдиради.

— Ошхонамиз коллективи,— дейди ошхона директори Р. Ҳакимов, — хўрандаларга маиший хизмат кўрсатиш билан бирга планларни ҳам шараф билан бажараяти. Институт касаба союз комитети йўлланмаси билан юздан ортиқ студентни парҳез овқатлари билан таъминлашга киришдик.

Бундан ташқари ошхонада буюртмалар асосида ҳам сифатли таомлар таёрлаб берилади. Бу ишда Ж. Алимуҳамедов, А. Акбаров, А. Сорокина каби ошпазлар ўзларининг сифатли таомлари билан хўрандалар ҳурматига сазовор бўлмоқдалар.

Аҳил маҳалла

Икки кундирки ҳаво қовоғи солиқ, гоҳ ёмғир шивалайди, гоҳ қор бўралайди. Маҳалла йўлини кундан-кун шилп-шилп лой босиб, на машина, на одам юра олади. Ҳозиргина кийиб олган тоза кийимингиз шу йўлдан икки одим босишингиз биланоқ шилта лойга буланади қолади. Нима қилиш керак? Пенсионер Сиддиқ ака Абдуллаев шу тўғрида ўйларкан маҳалла активи Баҳром Охунжонов эшигини қоқди.

— Келинг, Сиддиқ ака, чой тайёр, — илиқ кутиб олди Охунжонов.

— Чой ичиш қочиб кетмайди, ука, — ташвишланиб гапирди Сиддиқ ака, — шу маҳалламизнинг обрўйи барчамизнинг обрўйимиз эмасми?

— Ҳа, шундай.

— Шундай бўлса, сизга бир илтимос бор. Эрта, дам олиш кунида маҳалламиз активлари иштирокида шанбалик уюштирсак девдим. Маҳалла йўлига шағал ётқизиб, водопроводдан то марказий кўчагача ариқ ўтказамиз. Йўл четларини ахлатдан тозалаб озода қиламиз... Сиз бу гапни ҳозироқ одамларга етказасиз. Ишни тонг саҳарда бошлаймиз.

— Ариқ четларига ғиштни қаердан оламиз?

— Тўрт юзтача ғишт бор, бир пайтлар олиб қўювдим, — деди Сиддиқ ака, — ўшани ярaтамиз. Менга ҳозирча даркор эмас. Йўлнинг ариқ кесиб ўтган жойига қўйиладиган трубани Ота бекнинг ҳалиги ўтюрак Анвар исмли ўғли борчу, ўша топиб бермоқчи. Гап шу.

...Тонг отиши билан барча кетмон, белкурак олиб кўчага чиқишди. Иш бошланиб кетди. 80 метрли йўл текисланиб, шағал ётқизилди. Ариқ қазилди. Хандоқлар йўқотилди.

— Бирлашган ўзар, болаларим, — дейди Сиддиқ ака севинчини яширолмай. — Бунга нима етсин. Шундай иш қилайликки, кўрганлар раҳмат десин.

Октябрь районидаги Дегрез маҳалласини тошкентликлар «аҳил маҳалла» деб аташади. Бу гапда жон бор. Маҳалланинг асосий қисми ҳисобланган Покровский проездида бўлган кишининг бу ердаги саромжон-саришталикдан, осойишталикдан баҳри дили очилади. Чунки, бу ерда турли миллат фарзандлари яшашидан қатъи назар, ёшу-қари барча ака-укалардек иноқ, дўст. Улар бир-бировларининг шодлигига ҳам, қайғусига ҳам шерик. Бу кўп миллатли совет оиласи бузилмас дўстлигининг тимсолидир.

Маҳаллада Н. Нусратиллаев, А. Отабеков, Т. Ғаниев, А. Холхўжаев, О. Тўйчиев, О. Ҳайдаров каби ишда ҳам, турмушда ҳам илғор активлар кўп. Уларга ҳавасингиз келади.

Жонажон шаҳримиз Тошкентни янада обод ва кўркам манзилга айлантириш ҳар биримизнинг муқаддас бурчимиздир. Бинобарин, шунга яраша жон койитмоғимиз керак.

Ҳ. ҚОДИРОВ.

СОЛДАТ ОНАСИ

Янги йил Ҳабиба бувини 75 ёшга етаклади. Шу умрнинг ярмидан кўпи қалб туғёни билан ўтди. Ғам-ғусса онанинг сочларини оқартирди, чеҳраларига ажин солди.

Она бундан ўттиз йиллар муқаддам елиб-югурадиган, қадди-басти келишган, аёллар даврасининг «жўрабоши»си бўлган барно жувон эди.

Уни ўша лаънати уруш даҳшатлари мункитиб кетди. 30-йиллар эди. Тошпўлат ва Зикирилло исмли ўғиллари бирин-сирин вояга етишарди. Она уларга емаганини едирди, киймаганини кийдирди, билимли ва ҳунарли қилиб тарбиялади.

1938 йилда тўнғичи — Тошпўлатни ҳарбий хизматга жўнатди. Эндигина мўйлови сабза ураётган, овози дўриллаётган фарзанди ҳарф терувчилик касбини вақтинча тарк этиб, посбонликка отланди. Она «ўғлим ана келади, мана келади», деб қувончга тўлиб-тошиб кутаётганида Ватан кўксига қора куч кузғундек ёпирилди, кутилмаган Ватан уруши бошланди. Ўшанда Йўлдош ака билан Ҳабиба хола кенжатойлари Зикириллони ҳам икки қўллаб фронтга кузатди.

Икки фарзанд — ака-ука урушнинг даҳшатли онларига бардош беришди, душман билан бетма-бет келишди. Она сутини оқлашга, Ватанни ҳимоя этишга йигитлик кучи қаймоғини сарфлашди. Москва остоналаридаги оғир жанглардан бирида Зикирилло қаҳрамонларча ҳалок бўлди. У жанговар топшириқни ниҳоясига етказиб, душмандан қасос олиб, она ер қучоғига бош қўйди.

Бу даҳшатли хабар Сағбон кўчасидаги Омонат проезди, 1-тупик, 8-уйга келганда она фарёди, фиғони ҳеч қаерга сиғмади. Машъум хабар онани қайғу гирдобига тортаберди. Бироқ, қаҳрамон аскарнинг онаси ўлим даҳшатлари олдида бўй эгмади, енгилмади.

Улуғ Ватан уруши мамлакатимиз ғалабаси билан тугади. Фронтдан Тошпўлат Йўлдошев деган тўнғич ўғлининг кўкси орден-медалларга тўлиб қайтди. Лекин у ярим жон бўлиб қолган эди. Бирор йилча «унга-бунга» уриниб юрди. Аммо оқпадар фашистнинг ёвуз ўқи қолдирган жароҳат ниҳоят уни ажал ёстиғига ётқизди...

Она орзу-ҳавасини кўрмай, келин туширолмай, бўлажак набираларини эркалатолмай икки норғулидан, икки суянган тоғидан ажралди.

Фарзандсиз оилани қўл учида тебратиб юрган оддий ишчи Йўлдош ака Нурмуҳамедов ҳам бетоблик билан вафот этди.

Ҳувиллаб қолган хонадонда фақат Ҳабиба холанинг танҳо ўзи қолди. Фарзанд доғида куйган, унинг фироқида қовурилган она кам гапирадиган, кўнглига чироқ ёқса ёримайдиган, кўча-кўйда жажжи болаларни кўрганида ўпкаси тўлиб ўксинадиган бўлиб қолди.

Кунлар бир-бирини қувалаб ўтди. У кексая бошлади. Йиллар унга улуғвор нуронийликни «пуркаган» сари хонадон уйлари ҳам путурдан кета бошлади. Сувоқли том, эшик-деразалар, деворлар нураб борарди.

Бу пайтда Ҳабиба бувига одамлар кўмакдош бўлдилар. Бу хонадон ёнида қўшни Камол ака ва Ўғил опа Латиповлар оиласи ҳам ўғиллик, ҳам келинлик вазифасини адо этишди. Онанинг иссиқ-совуғидан хабар олишади, ярим кўнглини ўзларининг ширин сўзлари билан шод этишади.

Солдат онаси хонадонида кутилмаган воқеа юз берди. Шу улуғ айём кунлари «Октябрь 40 йиллиги» маҳалла комитетининг активлари: пенсионерлар Сидиқ ота Умаров, Маҳкам ота Мавлонқулов, ишчилардан Одил Зокиров, Мажид Файзиев, инженер Ғиёс Латипов ва бошқалар кириб келишди. Улар қўлида арра, теша, болта, ранда ва бошқа асбоблар. Бу кишилар мутахассис бинокор бўлишмаса ҳам «қўлбола» уйларни қуриб кўзи пишиб, анча-мунча ишга қўли келиб қолган.

Улар икки-уч кун ичида Ҳабиба буви уйларининг томини очишди, икки уйнинг томига 85 та шифер ёпишди, бир уйни янгидан қуришди, 20 метр узунликдаги қулаган деворни пишиқ ғиштдан тиклашди.

Ҳабиба бувининг хонадони чароғон бўлди, одамлар билан тўлди, айниқса қалби қувончларга тўлиб-тошди. Севинчидан она ўзини қўярга жой тополмай, «айланай сизлардан, бошим осмонга етди» деб ҳашарчилар атрофида гиргиттон бўлди.

Муштипар она шундай деди-ю, кўзларида яна ёшлар ҳалқаланди. Бундан 25 йил олдинги аламли қалб торлари яна чертилдими, йўқ. Бу севинч ёшлари эди. Онани мағрур этган, одамларга бўлган ишонч ва садоқат ёшлари эди.

Ўша уруш йиллари фарзандларини ўйлаб, хаёлан фронтларни дарбадар кезган, окопларда қоқилиб-туртинган, қулоқни батанг қилувчи ўқлар, бомбалар овозини эшитган она бугунги кунда мағрур, нуроний, муҳтарам улуғ зот.

Ватан озодлиги йўлида қурбон бўлган солдатлар онасини маҳалла-кўй икки қўлини кўксига қўйиб ҳурмат қилади.

Абдулла ПЎЛАТОВ.

Шонли Совет Армиясининг ҳарбий қурувчилари томонидан қисқа вақт ичида Тошкент яқинидаги хушманзара Сергели қишлоғида бунёдга келган йўлдош шаҳар Сергели шу кунларда ўзининг биринчи янги йили — 1967 йилни нишонламоқда. Шу кеча-кундузда Сергелида бўлган киши Тошкентдан бу ерга кўч ортиб келаётган ўнлаб юк машиналарини кўриши мумкин.

Суратда: тарих ва археология институтининг илмий ходими А. Бўтахўжаев оиласи ўз қўшнилари билан бирга янги йилни кутиб олаётир.

ШИФОКОРЛАР

ҲУРМАТНИНГ „СИРИ"

Мана операция хонаси. Кучли лампалар билан ёритилган хонадаги жимжитликни врачнинг босиқ ва хотиржамлик билан ассистентларига бераётган тез ва қисқа топшириғи, операция асбобларининг тиқиллаши бузмоқда.

— Пульс?

— Яхши, бир текисда.

— Скальпель.

— ...

— Пахта.

Врачнинг қўллари тез ва аниқ ҳаракат қилмоқда. Жуда ҳам нозик операция давом этмоқда. Тўқимачилик комбинатидаги пардозлаш фабрикасининг ёш ишчиси Сорокина Галя грипп билан оғриган, бепарволик туфайли қулоқда гриппнинг асорати қолган. Натижада қулоқда шиш пайдо бўлиб, йиринглаб, суякка ўтган.

Мана орадан бир соат ўтди. Врачнинг пешонасида майда тер маржони ялтирамоқда. Лекин унинг фикри-ёди олдида нажот кутиб ётган беморда. Салгина ножўя ҳаракат ёшгина бир қизни мажруҳ қилиб қўйиши мумкин. Врачнинг ҳаракатлари қатъий ва дадил. У операциянинг муваффақиятли чиқишига ишонади. Ниҳоят, операция тугади.

Ассистентлар бир бирларига қараб маъноли жилмаядилар, яна бир бемор ҳаётга қайтарилди.

Тўқимачилик комбинати қошидаги поликлиникада қулоқ, бурун ва томоқ касалликлари бўлимида бўлим бошлиғи бўлиб ишлаётган Карим ака Шарипов қилган операциялар, берган маслаҳатлари туфайли қанчадан-қанча беморларнинг ҳаёти сақланиб қолинди.

Карим Шарипов 1935 йил Москвадаги Сечинов номли медицина институтини битириб чиқади. 1935 йилдан 1959 йилгача ҳарбий врач бўлиб ишлайди.

1941 йил. Урушнинг оғир ва даҳшатли кунлари. Бутун куч фронтга қаратилган.

Поезд олға интилади. Карим Шариповнинг назарида поезд олдинга эмас, худди орқага қараб кетаётганга ўхшайди. Вақт жуда секин ўтмоқда. Белгиланган манзилга етиб олиш учун кўнгил ошиқади.

Карим ака атрофга назар ташлайди. Ҳаммаёқ ҳаробага айланган, портлаш ва гумбурлашлар тинмайди. Госпиталь кичкина, лекин ярадорлар кўп: бири оёғидан ярадор, яна бошқаси елкасидан ўқ еган.

Ҳамма, ҳаммасига ёрдам кўрсатиш керак. Карим ака енг шимариб ишга тушади. Ярим кечагача ярадорлар билан овора бўлади. Кейин эса бир оз мизғиб олмоқчи бўлади, лекин илож йўқ: палаталардан ярадорларнинг юракни эзиб юборувчи инграшлари, уйқусираб сув сўраган овозлар эшитилади.

Уларга ёрдам бериш керак, хаёлидан ўтади Карим аканинг ва у яна ўрнидан туриб палаталарни айланишга чиқиб кетади. Ҳар куни аҳвол шу, ҳатто уйга хат ёзишга ҳам қўл тегмайди.

Мана шу оловли уруш йиллари ичида у қанчадан-қанча жангчиларни ҳаётга қайтарди. Курск учун бўлган даҳшатли жангларда оёғидан ярадор бўлиб, бир ярим ойча госпиталда ётиб чиқди. Тузалиб, яна ўз сафига қайтди. Бу вақт ичида фронтда ҳам аҳвол ўзгарди. Жуда кўплаб шаҳар ва қишлоқлар душман асоратидан озод қилинди.

Мана шу йиллар ичида Карим ака кўрсатган фидокорона меҳнатлари учун бир қанча орден ва медаллар билан мукофотланди.

Ниҳоят 1946 йил ҳарбий врач Карим Шарипов Душанба шаҳри медицина институтига ўқитувчи қилиб ишга юборилади. У ўқитди, ўзи ҳам ўқиди, билими, малакаси, тажрибаси ортди. Йиллар ўтди, лекин бу йиллар бекорга ўтмади, қанчадан-қанча беморлар Карим ака Шарипов қўлида шифо топиб кетди.

Мана бу тажрибали врач 1959 йилдан бери Тошкент тўқимачилик комбинати қошидаги поликлиникада ишламоқда. Карим ака бошчилик қилаётган бўлимдаги ишлар намунали йўлга қўйилган.

Шанба ва сешанба кунлари унинг операция кунлари ҳисобланади. Карим ака операция столига яқинлашишдан олдин операциянинг ҳамма тафсилотларигача ўйлаб чиқади, кейин эса қўлига операция асбобини олади.

— Бизнинг олдимизга кишилар мажбур бўлганидан, тузалиб кетармиканман деган умид билан келади. Умид билан келган умид билан кетсин,— дейди Карим ака.

Бир куни Карим аканинг олдига 2-йигирув фабрикасининг цех бошлиғи Анвар Зуфархўжаев кириб келди. У анчадан бери томоқ оғриғидан қийналаётганидан шикоят қилиб келган эди. Карим ака А. Зуфархўжаевни жуда синчиклаб текширди:

— Ангинангизни олдиришингиз керак.

Лекин бемор бунга рози бўлмади. Шунда Карим ака унга ангинанинг зарарли эканини, ундан юрак, ревматизм каби бошқа касаллар келиб чиқиши ҳақида ётиғи билан тушунтирди. А. Зуфархўжаев операцияга рози бўлди. Мана ҳали-ҳали у Карим акадан миннатдор. Бундай миннатдорчилик изҳор қилган кишиларнинг чеки йўқ. У буларнинг ҳаммасига жилмайибгина қўяди ва:

— Ўз бурчимни адо этдим, холос,— дейди.

Ҳозир ҳам Карим аканинг фикру-хаёли инсон дардига даво бўлиш, касални тезроқ ва яхшироқ шифолаш билан банд.

Т. Обидов,
Л. Сайдалиева.

„ЧОЙ ВА ЧОЙХОНА ИЗЛАБ"НИ ЎҚИБ

ЯНА ЧОЙ ТЎҒРИСИДА

«Тошкент оқшоми» газетасида босилиб чиққан академик Яҳё Ғуломовнинг «Чой ва чойхона излаб» мақоласида келтирилган фактларга ҳам, мулоҳазаларга ҳам тўла қўшиламан. Ҳақиқатда ўзбекларнинг дам олиб ҳордиқ чиқарадиган, шахмат-шашка ўйнайдиган, ашула эшитиб, аския айтадиган чойхоналари кейинги йилларда «Чайная»ларга айланиб кетди. Қани энди ўша чайнаяларда бир стакан чой топилса. Бунда стаканларга бошқа нарсалар қуйилади.

Биргина мисол. Бир вақтлар Собир Раҳимов номли паркда мўътабар отахонларимиз учун махсус бино қурилиб, уни гиламлар, атлас кўрпача, парқу ёстиқлар тўшаб, чойхона очилган эди. Қишда ичкарида хонтахталар атрофида ўтирилса, ёзда дарахтлар соясига қўйилган чорпояларда ёнбошлаб оромбахш чой ичиларди. Энди худди ўша жой шўр балиқ еб, ароқ ичадиган жойга айланиб қолибди. Тўғри, бу ерда чой ҳам бор, лекин ҳордиқ чиқарадиган шароитдан асар ҳам қолмаган. Шаҳри азимдаги жуда кўп чойхоналарнинг вазифаси ўзгартирилиб, ошхона, буфет ва кафэхоналарга айлантириб қўйилган. Албатта ошхоналар кўпайсин деймиз, бироқ нега булар чойхона ҳисобига кўпаяди? Наҳотки чойнинг инсон учун шифобахш ичимлик эканини савдо маҳкамасидагилар билишмаса.

Яқинда СССР Савда министрлиги аҳолига чой дамлаб сотишни яхшилаш тўғрисида қарор қабул қилди. «Общественная питания» журналининг 1966 йил 12 сонида босилиб чиққан ушбу қарор ҳам ҳали чойхоналар маҳкамаси бўлган «Общепит»га етиб келмаганга ўхшайди.

Қарорнинг қисқа мазмуни: қозонларда чой қайнатишга барҳам берилсин; тайёр чой металл чойнакларда эмас, чинни чойнакларда сотилсин; чойни термосларда узоқ сақлаш ман қилинсин; чойнакка солинадиган қуруқ чойнинг нормаси кўпайтирилсин, ҳатто чойхўрнинг талабига кўра бир чойнакка 2-3 дамлам чойни ортиқроқ солиб дамлаб берилсин ва бунинг эвазига ортиқча пул олинмасин; чой чойхона, ошхона, ресторан, кафэ, тамаддихона ва шу каби жойларда сотилсин, қора ва кўк чой дамлаб сотиладиган махсус ва ибратли чойхоналар иложи борича кўпроқ очилсин; ошпаз, официант ва буфетчилар учун чойни қандай дамлашни ўргатадиган семинарлар ташкил этилсин; чойни нотўғри дамлаб исроф қилишга қарши кескин курашилсин ва ҳоказо.

Шу қарор амалга қандай ошириляпти, аҳолига чой дамлаб бериш каби муҳим ишни ўз зиммаларига олганлардан икки оғизгина эшитсак яхши бўлар эди.

Ҳозирча Тошкентда чой дамлаш ва чойхона хўжалигини ташкил қилишнинг афти-башараси бундай: чойхоналар шаҳарнинг марказларида йўқ даражада. Эски шаҳар тарафда борлари эса заҳкаш, япаски иморатларга жойлашган. Чойхоналар чойнаги дарз кетган, қопқоғи бошқа, пиёлаларга кадоқ тушган. Ҳатто баъзи чойхоналарда пиёла ҳам йўқ, чойни стаканда ичишни тавсия этишади. Ўзбек чойхўри чойни стаканда ичмайди, бунинг сабаби бор. Стакан қўлни куйдиради, чой ҳўплаганда бир чети бурунга тегиб қолади ва уни терлатади. Натижада киши шамоллаб қолиши ҳам мумкин. Паловни пақирга солиб ейиш нечоғлик ноқулай бўлса, чойни стаканда ичиш ҳам шунчалик ноқулай.

Ошни лаганда, чойни пиёлада ичишга одатлангачмиз. Чойхоналаримизда чой дамлаш технологиясига эътибор бермайдиганлар ҳам бор десак хато қилмаймиз. Чунки, чойнакнинг шамаси ҳар сафар тўкиб ташланмайди, чойнак қайноқ сувга камдан-кам чайилади. Дамланадиган қуруқ чой негадир туйиб, элакдан қилиб дамланади. Бу, иқтисод қилишнинг йўли, албатта. Чойнакдаги чой яхши дам едирилмай чойхўрнинг дастурхонига келтирилади. Баъзи «чойпазлар» чойнакка аччиқ тошдан бир бўлак ташлаб қўйишдан ҳам тоймайдилар. Чойнинг кўриниши кўк чойга ўхшайди-ю, ичсангиз памил чой мазаси келади. Чойханачига чойни кам солибсиз десангиз, у сизга: «Қайтар акаси, чиқади», дейди.

Чойга нисбатан бундай ҳурматсизлик барҳам топсин деймиз. Ахир инсоният чойни беш минг йиллардан бери эъзозлаб ичиб келади. Ҳамма ичимликлар ичида чой танга ором бериб, чарчоқни тарқатадиган, асабни яхшилайдиган, юракни бақувват қиладиган ичимликдир.

Жазирама иссиқда ичилган бир пиёла яхна кўк чой кишига қанчалик ором беришини, совуқ қиш кунларида ичилган бир чойнак иссиқ памил чой юзларга қон югуртиришини ким билмайди. Ҳамма, ҳамма билади-ю, фақат савдо маҳкамасидагилар билишмас экан. Нега бўлмаса, ҳозир қаҳратон қиш, киши кўнгли қайноққина чой тилайдиган пайтда ҳам чорраҳаларда газ сув билан цистерналарда пиво сотиляпти?! Наҳот шундай азим шаҳарнинг ҳамма аҳолиси пивохўр бўлса?

Чойхоналар кўпроқ бўлса пивохўрлар камаяди, чойхўрлар ғолиб чиқади. Кези келганда луқма ташлаб қўяйлик. Не сабабдан 95 номерли кўк чой ҳеч қаерда сотилмай қўйди?

Чойхўрларнинг ана шу ҳаққоний талабларига ҳурматли Савдо министримиз жавоб берадилар, деган умиддамиз.

Чойхўрлар номидан имзо чекувчи:
Карим МАҲМУДОВ.

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ 2 бет
2 ЯНВАРЬ, 1967 Й.

МАНЗУРА БОНУ

Адабиёт саҳифаси

Нозимахонимдан ёднома

Бону ёки Манзура Бону тахаллуси билан қалам тебратган бу шоира машҳур Нозимахонимнинг истеъдодли шогирдларидан бўлиб, 1900 йилда Тошкентнинг собиқ Раис кўча (ҳозирги Хуршид кўчаси 7-тупик) сида туғилди. Маҳалласидаги эски мактабда ўқиб юрган вақтларидаёқ зийрак ақлли ва ҳар нарсага қизиқувчанлиги билан атрофидагиларнинг диққатини ўзига тортди.

Манзура, айниқса, бадиий адабиётга зўр ҳавас қўйди. Саводи чиққач, Навоий, Фузулий ва Машраб шеърларини жуда берилиб ўқиди, кўпларини ёдлаб олди. Ўзида ҳам қалам тебратишга мойиллик сезгач, аввалларида бошқалардан бекитиқчи машқий назмлар ҳам ёзди. Шоира Нозимахоним Манзуралар оиласига анчагина яқин қариндош эди. Нозимахоним буларникига бир келганида, катталар орасидаги суҳбатга берилиб қулоқ солиб ўтирган кўзлари туйғун қизчани ёнига чақириб: «Мактабга қатнайсанми? Ҳозир нимани машқ қилаяпсизлар?» — деб сўради. Ўз саволларига бийрон-бийрон жавоб қайтарган ёш қизчанинг гапларидан рози қолди. Ўзи ҳам мактабдор отин бўлган Нозимахоним Манзурани ўз тарбиясига олажагини айтди. Шоира қўл остида тарбиялана бошлаган Манзура форс ва озорий тиллари ва адабиётини қунт билан ўрганишга киришди. Қизғин мутолаага берилди. Ўзи ёзган шеърларини тортинмай устозига кўрсатиб турди, ундан яхши маслаҳатлар олди. Шундай қилиб, тахминан 16 ёшларида Нозимахонимнинг маслаҳати билан «Манзура Бону» тахаллусини қабул қилди.

Манзура Бону аввалига классик лирик услубда бир қанча ғазал ва муҳаббатномалар ёзди. Аммо унинг асосий ижоди Октябрь революциясидан сўнг бошланди. Ёшлигидан шоира Нозимахоним қўлида эркесварлик ва маърифатпарварлик ғоялари руҳида тарбияланган Манзура революцияни зўр хурсандчилик билан кутиб олди. Революция ва янги замон, хотин-қизлар озодлиги, аёлларнинг янги турмуш қуриш учун курашдаги ўрни ва роли, истиқболга ишонч ва порлоқ ҳаёт сари интилиш, паранжи ва чимматни йўқотиш мавзуларида ҳароратли шеърлари билан майдонга чиқди. Биринчилардан бўлиб 1927 йилда паранжисини ташлади ва шу муносабат билан «Битсин паранжи-чиммат» шеъри билан дугоналарига мурожаат қилди... Ўз шеърларини тўплаб кичик бир «Девон» тузди. Баъзи сабабларга кўра бу «Девон» йўқолиб кетди.

Лекин шоира тушкунликка берилмади. Қаламини қўлдан қўймагани ҳолда, устози Нозимахоним ҳақида хотиралар ёзди, ўзи ёд билган унинг шеърларини қайта тиклаб, ҳозиргача сақлаб қолди. Анчадан бери оғир касалликка дучор бўлган шоира ҳозир ҳам соғлиғи имкон берган пайтларида замона ва унинг муҳим тарихий ҳодисалари тўғрисида шеърий тил билан сўзлашдан тўхтаганича йўқ.

Биз яқинда Манзура Бону оиласида бўлдик. Соғлиғи анча яхши. Бирмунча шеърлар машқ қилибди. Улардан баъзиларини бизга ўқиб берди.

Ҳурматли газетхонларимиз «Тошкент оқшоми»нинг ўтган сонларидан бирида шоира Нозимахоним шеърларидан намуналар ўқишган эди. Бугун эса, ана шу оташнафас шоиранинг шогирди Манзура Бону Октябргача ва ундан сўнг ёзган асарларидан намуналар ўқишга муяссар бўлаётирлар.

Муҳсин ЗОКИРОВ,
Усмон ЮСУПОВ.

ФАРЗАНДЛАРГА НАСИҲАТ

Улуғ партиянинг азиз фарзанди,
Меҳрибон онанинг фаҳри, дилбанди.
Фарзанд она учун қанду-асалдир,
Бу сўз кўп қадимдан қолган масалдур.
Она юрагидир сиз кўрган юрак,[1]
Онага фарзанддан ўзга не керак?!
Кўриб, эшиттингиз она зафосин,
Оналар кўрмасин фарзанд жафосин.
Фарзанд билурмикан она ҳолини,
Бошим, деса фидо қилур жонини.
Боласи ҳар қанча озор берса ҳам,
Она бечора дер, эй жоним болам!
Чунки қора қўнғиз дейди оппоғим,
Типратикон айтар, болам — юмшоғим.
Ота-она бола учун парвона,
Фарзандига қилур жонин қурбона.
Саодат куйини она куйлайди,
Болам яхши бўлсин дебон ўйлайди.
Бола қобил бўлса кўтарар бошин,
Ёмон бўлса она тўкар кўз ёшин.
Жон болалар чиқманг менинг сўзимдан,
Томмасин қонли ёш асло кўзимдан.
Эрта баҳор ерга буғдой экасиз,
Бирга юзу, юзга мингни оласиз...
Ота-оналарни қилинглар ҳурмат,
Қўлдан бой берманглар, фурсат ғанимат.
Доимо Ватанга бўлинглар содиқ,
Керак бўлса, айланг жонни ҳам тортиқ.

1966 йил.

1 Телевизор орқали кўрсатилган бир томоша кўзда тутилади.

ОМОН БЎЛ

Фазога учдинг, эй Юрий Гагарин,
Боғладинг белингга ҳиммат камарин,
Сенга мангу қойил замону замин
Балли дедим, ўғлим, балли дер жаҳон,
Соғ бўл, омон бўл, омон бўл, омон!
Водийлар, уфқлар, дарё-ю сойни —
Инсонлар тушда ҳам кўрмаган жойни,
Бахтиёр экансан айландинг ойни,
Партия бошингда бўлди соябон,
Соғ бўл, омон бўл, омон бўл, омон!
Ленин васиятин олдинг дилингга,
Она юрт бахт қушин берди қўлингга,
Само поёндозин ёзди йўлингга,
Сен-ла фахр этади еру осмон,
Соғ бўл, омон бўл, омон бўл, омон!
Улуғ партиянинг жонажонисан,
Советлар юртининг қаҳрамонисан,
Озод Ватанимнинг мард ўғлонисан,
Мардлигинг оламга бўлди намоён,
Соғ бўл, омон бўл, омон бўл, омон!

1961 йил.

САРВИ РАЪНО

Эй нозпарвар гул, сарви раъно,
Ҳусн аҳли ичра мақоми зебо.
Ул ҳури жаннат кулдур қошингда,
Гул юзларингдин хуршид ҳувайдо.
Холи хатингдин ўт тушди дилға,
Елғиз бошимға минг турли савдо.
Лайливашимсан, танда мадорим,
Бўлсам, ажаб йўқ, Мажнуни шайдо.
Ул лола янглиғ бағрим аро доғ,
Қилсам еридур оҳ ила ғавғо.
Зулфингни тори чулғаб танимни,
Ҳар сори судрар, дашт ила саҳро.
Мужгон ўқидин кўксумга санчиб,
Усру кўз ила қилдинг тамошо.
Ёндирди ҳижрон, Манзура Бону,
Ошиқлар ичра ҳам бўлди расво.

Олға юринг!

Олға, олға!
Олға босинг,
Олдга боқинг,
Жон дугоналар!
Ўнг-сўлингга боқ,
Ҳамма ёқ оппоқ —
Нурга чўмилган,
Зулмат кўмилган.
Сен-да ибрат ол,
Сўзга қулоқ сол:
Итқит чимматни,
Ёнсин паранжи!
Душман дағдағаси
Мулло қутқуси,
Отинбибиларнинг
«Холис дуоси»
Талпинган қалбингга
Қўрқув солмасин.
Душман қанча
Пишқирмасин,
Жўшмасин,
Қон тўлиб кўзига,
Даҳшат сочмасин,
Бари бир, кунлари
Уни саноқли.
Замоннинг улуғвор,
Забардаст, зердаст,
Қудратли оқими
Шупириб кетажак,
Гўрга тиқажак!
Бу аниқ,
Юрагингга тушмасин
Қўрқувдан титроқ.
Оч юзинг,
Оч кўзинг,
Атрофингга боқ,
Эрклик жомидан
Сипқор лаболаб!
Озодлик қуёшин
Нурларин эмиб,
Заъфарон юзингни,
Нурдан қизартиб,
Олға боқ!
Олдда истиқбол!
Ҳеч тортинмасдан,
Ҳеч иймаимасдан,
Дадил олға бос!
Ўзингни меҳнат
Қучоғига от!
Асрлар бўйи
Заққум ютқизган,
Эшон ойилар,
Муллолар, бойлар
Ғаразли кўксига
Ҳеч ибо қилмай,
Ғазаб тошини от.
Илгари,
Илгари,
Юр илгари!
Олдда порлоқ
Истиқбол,
Жон дугоналар!
Йўлимиз оппоқ,
Эртамиз порлоқ!

1928 йил.

Опа-сингил дугоналар

Эй қадрдон, оналар,
Меҳри дарё опалар,
Кўнгли ўксик сингиллар,
Тенги йўқ дугоналар.

Замон омонлик бўлди,
Яхши замонлар келди.
Бу ҳур замон қўйнида
Ҳай-ҳай, бахтимиз кулди.

Бу ҳурликка еткунча,
Қора кунлар битгунча,
Эй-ҳе... қанчалар кутдик,
Ҳуқуқимиз олгунча.

Қора кунлар даҳшатин,
Хону беглар ваҳшатин,
Юрак титрар эсласам,
Ўтмиш тунлар заҳматин.

Кўп отинча донолар,
Ўз қавмида барнолар,
Ғунчаликдан очилмай,
Зиё кўрмай сўлганлар.

Муллоларнинг фатвоси,
Эшонларнинг даъвоси,
Хўб гулларни қуритти,
Қилмиш фисқу иғвоси.

Гул қизларни соттилар,
Зулм уйига оттилар,
Умрларин хазон айлаб,
Айш-ишратга боттилар.

Кимки бўлса норози,
Сал чиқарса овози,
Оғзига тош урилди,
Сўлдирилди гул юзи.

«Заифа» деб ном олдик,
Ҳижрон доғида сўлдик,
Ўксик кўнгил шодланмай,
Охир ҳасратда ўлдик.

Кулфат ҳам маломатлар,
Кўп турли аломатлар,
Қаддимизни ёй қилди,
Сўнгсиз у надоматлар.

Севишган у замонда
Куйиб доғи-ҳижронда,
Ҳасрат билан ўтдилар,
Йиғлай-йиғлай армонда.

Эҳ-ҳе... неча асрлар,
Йиғлаб бўлган басирлар,
Кулфатда кўз юмдилар,
Жафокаш кўп есирлар.

Эй, воҳ!... Қанча замонлар,
Ҳукм юргузиб ёмонлар,
Кўпларга қон юттирди,
Бермай ҳаргиз омонлар.

У кунларни эсласам,
Ҳатто, дилда ҳисласам,
Титрар қалбим, куяр дил,
Тил айланмас сўзласам.

Ҳайриятки, у кунлар,
Ваҳму даҳшатли тунлар,
Бошимиздан даф ўлди,
Жаҳаннам кетди дунлар.

«Эл оғаси»— боёнлар,
Зарбофт тўнли аъёнлар,
Йўқликка итқитилди,
Ажабдур, ютти қонлар.

Чиқиб Ленин қуёши,
Куритди мазлум ёши.
Зулм қасри парчаланди,
Янчилди ёвлар боши.

«Заифалар» —ҳур бўлди,
Одам сонига кирди.
Букик қаддини ростлаб,
Юзин зиёга бурди.

Йўлимизни ёритти,
Ҳуқуқимиз танитти,
Ўртоқ Ленин низоми,
Дилдан ҳасрат аритти.

Измимиз тегди қўлга,
Отландик биз ҳам йўлга,
Олиб файз янгиликдан,
Беришдик қўлни-қўлга.

Бизнинг равшан бахтимиз,
«Ишлаш!» деган аҳдимиз,
Қутиртирди душманни,
Янчмоқчидир бошимиз.

Қонсираган қаттоллар,
Маргга маҳкум баттоллар,
Қўрқитмоқчи бўб бизни,
Хуруш қилди иблислар

Нурхону Турсунойни,
Раҳима, Қундузойни[1]
Булғадилар қонига.
Бўғзига тиқиб лойни.[2]

Қанчалар қутирмасин,
Бўридек увламасин,
Охирда биз ғолибдир,
Телбалар югурмасин.

Қалқдик, йўлни тўсолмас,
Иродамиз буколмас,
Ёвлар итдек ҳурмасин.
Карвон йўлидан қолмас.

Очинг кўзни, оналар,
Сафга туринг опалар,
Юрaксизлик бизга ор,
Курашга, ҳей сингиллар!

Очди Бону юрагин,
Қалбидагини борин,
Сизларга дея битти,
Олиб қўлга қаламин!

1930 й.

1) Раҳима ва Қундузой паранжи ташламоқчи бўлганлари учун Тошкентда ўз эрлари томонидан 1929—30 йиллар ваҳшийларча ўлдирилган.

2) Айтишларича, буларни оғзига лой тиққанлар.

ЭЙ, БАХТИ БАТКОР

Ҳайҳот, ҳайҳот! Эй бахти бадкор,
Токай ётурсан ғафлатда бемор!
Ўлмай халос дил бу дарду ғамдин,
Токай бўлурман шикаста бемор?!
Шунча стамлар етмасмудиким,
Ваҳ, яна санчдинг бағрим аро хор.
Кўнгул ғамидин тан бўлди ранжур,
Хуни жигардин жон бўлди афкор.
Бу дарду ғамга борму ниҳоят,
Бас қилғил, эмди, зулмингни, хунхор!
Ёндурди андуҳ дилхасталарни,
Бўлди аларга бу кенг жаҳон тор.
Мунча жафони ким берди таълим,
Шум толеимга бўлдинг мададкор.
Манзура Бону айлаб шикаста,
Уммиди торин уздинг баякбор.

МАШРАБ ҒАЗАЛИГА МУХАММАС

Биланг, ишқ оташи дўстлар, юрак бағрим ниҳон ўртар,
Бу тан мулкини вайрон айлабон ҳар дам ёмон ўртар,
Юрурман ишқи водийси аро жисмимда жон ўртар,
Агар ошиқлигим айтсам, куюб жону жаҳон ўртар,
Бу ишқ сиррин баён қилсам, тақи ул хонумон ўртар.
Кими ишқ йўлга по урди, бўлибдур зору сарғардон,
Қуюн дашти аро бўлғай мисоли чуғздек ҳайрон,
Агарчи зоҳири одам, бўлубдур ботини бирён,
Кишига ишқ ўтидин зарраи етса бўлур гирён,
Бўлуб бесабру бетоқат, юрак-бағри чунон ўртар.
Ушал парвонадек, найлай, куюб-ёндим фироқингда,
Висол айёми на билмай, куюб-ёндим фироқингда,
Ўзим аҳволими сўрмай, куюб-ёндим фироқингда,
Мени бехонумон тинмай, куюб-ёндим фироқингда,
Отинг тутсам, нигоро дебки, завқидин забон ўртар.
Жаҳон ошиқлари ичра бу ишқимни аён айлай,
Фиғону нола бирла андалибни безабон айлай,
Тамаъгир, таънагир зуҳҳод элиға сад зиён айлай,
Қаю тил бирла, эй жоно, сени васфинг баён айлай,
Тилим лолу кўзум гирён, сўнгакларим ниҳон ўртар.
Азал тақдир экан, найлай, висолингдин жудо бўлмоқ,
Менга йўқ зарраи тоқат, висолингдин жудо бўлмоқ,
Жаҳаннам ўти бехроқдур, висолингдин жудо бўлмоқ,
На қаттиғ кун экан, жоно, висолингдин жудо бўлмоқ,
Менинг оҳим тутуниға замину осмон ўртар.
Фироқингда адо бўлдум, келиб ҳолимни сўрмассан,
Очилгон гул эдим, сўлдум, келиб ҳолимни сўрмассан,
Кўнгул ғавғосидин тўйдум, келиб ҳолимни сўрмассан,
Бу дард ила хароб ўлдум, келиб ҳолимни сўрмассан,
Ғаминг бошқа, алам бошқа юрокимни фиғон ўртар.
Кулингдур Бонуинг ёро ки, васлингдин жудо қилма,
Кечибдур дину имондин, ани кўб шунча куйдурма,
Ғамингда марг бўлмушдур, яна якбора ўлдурма.
Бу Машраб дардини, жоноки, ҳеч ким бошиға солма,
Агар маҳшарда оҳ урсам, биҳишти жовидон ўртар.

Тингланг, сўзлай ҳикоят

Мен сўзлайин ҳикоят —
Паранжидин шикоят.
Бу нобакор фалокат,
Келтирди кўп ҳалокат.
Кечмиш замонда бизга —
Ҳам хотину, ҳам қизга,
Муллолар деди: «Тортиқ—
Заифага бу лойиқ!»
Чиммат, паранжи зулмат,
Юзларни қилди хилват.
Бошга солиб аломат,
Турли-туман маломат.
Бокира қизларимиз,
Не-не қундузларимиз,
Қон ютди кўп аламдин,
Қисмат дебон азалдин.
Гулғунчалар очилмай,
Зиё юзини кўрмай,
Сўлди чиммат ичида,
Паранжи оғушида.
Етти-саккизга кирмай,
Олам гаштини сурмай,
Паранжига ўралди,
Сўнг эрк юзин кўролди?!
Чимматнинг ҳасратидин,
Мазлума қисматидин,
Десамки, қанча сўз, оз
Калам деюр: тинмай ёз!
Шукур, замона зайли,
Иқбол сари йўл олди.
Зулматни пардасини,
Дунёи дун сасини,
Ленин — қуёши йиртди,
Адам сариға элтди,
Омон-омона бўлди,
Яхши замона бўлди,
Муллойи корчалонлар,
«Кароматли» эшонлар,
Энди йўқолди битди,
Олам юзидин кетди.
Раҳбар Ленин каломи,
Ким йўлламиш паёми,
Бизлар сариға етди,
Дилни нурафшон этди.
Коммунист фирқаси бош,
Ҳар ишда бизга йўлдош.
Деди:— Опа-сингиллар,
Озодаваш ёш қизлар,
Юзни нурга бурингиз,
Эрк шарбатин ичингиз,
Ташланг паранжи-чиммат,
Айлангиз энди ҳиммат.
Маҳкам белингиз боғлаб,
Душман дилини доғлаб,
Мардона кўзғолингиз,
Бидъатга ўт солингиз!
Эшонни қарғишидин,
Отинни ғиш-ғишидин,
Нодон сифат эрлардин,
Дили қора ерлардин,
Бўлманг асло хатарнок,
Чунки дилингиздур пок.
Янги дунё қуришлик,
Янгича ишлайишлик,
Фақат эрлар ишимас,
«Фалакнинг гардишимас».
Эрлар билан борабар,
Бўлинг ҳар ишда лобар,
Ўтга солинг паранжи,
Битсин юракнинг ранжи,
Фабрик сари отланинг,
Ишламоққа шайланинг.
Дастгоҳ бандини ушлаб,
Дўстлар дилини хушлаб,
Меҳнат қилайлик элга,
Қадамни ташлаб олға.
Кўрсин эру биродар,
Бизлар на ишга қодир.
Янги ҳаёт сафида,
Ҳам ўнггу, ҳам чапида,
Бардам турайлик эмди,
Даврон сурайлик эмди!
Бонуни айб қилманг,
Сўзин беҳуда билманг,
Дилда борин сўзлади,
Саодатни кўзлади.

1928 йил.

КЕТДИ

Юз минг фиғонким, ул ёр кетти,
Дарди дилимға ғамхор кетти.
Тан мулки куйди ҳижрон ўтиға,
Ҳамроз бўлғон дилдор кетти.

Булбулдайин дил айлар наволар,
Ғунча даҳоним, хунхор кетти.
Кўз ёшим оқди ким, мисли найсон,
Тоза баҳорим гулзор кетти.

Сабри қарорим олди дилимдан,
Ҳам номус итти, ҳам ор кетти.
Уммиди васли қолмиш дилимда,
Юз ваъда айлаб, хушёр кетти.

Кўнгулда шодлиғ ёнди-ю ўчди,
Мурғи дилим, оҳ, бемор кетти.
Мунча жафожў бўлғайму маъшуқ,
Қилмай тараҳҳум, безор кетти.

Биргина, дедим, қилғил табассум.
Деди ғазабнок: «Бор — бор!» — кетти.
Охир дамида Манзура Бону
Хокистар айлаб, ул ёр кетти.

АЙЛАНГИЗ

Келди наврўзи ажойиб, сайри гулзор айлангиз,
Тўти-ю булбул сифат оҳанги «Дилдор» айлангиз.
Жам бўлиб аҳбоб ила тузмоқда базми боғ аро,
Ошиқи девона айтмай, бизни ҳам ёр айлангиз.
Очилиб гулғунчалар ўт солса жисму жон аро,
Бу аламлар малҳами деб бодани бор айлангиз.
Андалиби бенаводек оҳ уриб гул ишқида,
Соз этиб «Наврўз Ажам» оҳанги рафтор айлангиз.
Сибқариб май ул ҳаёти жовидондин лабба-лаб,
Фосиқи зоҳид кўзиға дунёни тор айлангиз.
Лек бўлмангиз фаромуш даҳри-дун — машшотадин,
Соқийи зебо бошидин нури нисор айлангиз.
Базмингиз авжида бўлган чоғида, эй дўстлар,
Бонуйи кўнгли учун оҳанги «ҳайёр» айлангиз.

ИШҚИНГ

Ваҳ, жону дилни ҳар дам хароб этар бу ишқинг,
Ушшоқ элини ғамдин туроб этар бу ишқинг.
Ўтлар солур юракка, айлар хуноб дилни,
Бас куйдириб жигарни кабоб этар бу ишқинг

Қоним тўлуб ходангги, кўз косасин пиёла,
Маъшуқалар ичурға айлар шароб бу ишқинг.
Зулфи торига боғлар биздек девоналарни,
Банд айлабон саросар, бетоб этар бу ишқинг.

Зуҳд аҳли айлаб иғво, қилса ушшоқа таъна,
Минг бир савола бир йўл жавоб этар бу ишқинг.
Ғамбода ул Бонудек ким урса по бу йўлға,
Ғулғул солуб дилиға китоб этар бу ишқинг.

ХОТИРАДАН ҚАТРАЛАР

Устозим шоира Нозимахоним ҳақидаги бир хотира ҳамон ёдимда.

1916-17 йиллар эди. Отинча аям (биз Нозимахонимни шундай атардик) қўлларида ўн икки қиз ўқирдик. Шулардан еттитаси шоира бўлиб, Отинча аямдан шеър қонун-қоидаларини ўрганар эдик.

Нозимахоним кўпинча бизни бир ерга ўтқазиб, ўзаро мушоира қилдирар эдилар. Дастлаб биттамиз байт айтардик, қолганларимиз шу байтга мослаб бир байтдан қўшиб кетаверардик. Шундай қилиб, етти байтли бир ғазал бунёд бўларди. Ана шундай мушоира пайтида бунёд бўлган ҳажвий ғазалдан бирининг икки байти ёдимда:

Ҳаддидан ошмасинлар
вайсақи Пошша ойим,
Эшон бобомга қилсин
минг-мингни пашша ойим,
Малъунни бад дуоси
бормас йироқ тилидин,
Шояд урар ўзига,
пардозли пашша ойим.

Бу ҳажвиянинг дастлабки байтини Нозимахоним айтган бўлиб, давомини биз етти шогирд давом эттирган эдик.

Отинча аям энг яхши чиққан мушоираларимизни биздан хотира сифатида ўз дафтарларига кўчириб қўяр эдилар. Ўша шоира дугоналаримнинг исмлари мана бундай эди: Муаттар, Гулчеҳра, Насиба, Париваш, Сайёра, Сурайё.

Биз етти шоира биргаликда қирқдан ортиқ мушоира-шеър ижод этган эдик. Афсуски, улардан бирортаси ҳам менда сақланиб қолмаган.

Юқорида номлари зикр этилган шоира дугоналарим аллақачон оламдан ўтишган. Балки улар ёзган шеърлар, ўзаро қилган мушоиралари фарзандлари, невара-чевaралари, қариндошлари қўлида сақланаётгандир. Мабодо, шундай бўлса, «Тошкент оқшоми»га келтириб берсалар ва газетхонларни ундан баҳраманд этсалар—нур устига аъло нур бўларди.

ОЗОДЛИК МУБОРАК

Опа-сингил, дугоналар озод замон муборак,
Хуш бахтимизга лойиқ озод замон муборак.
Тақдир азални ютган, озод замон муборак,
Ғафлатни гўрга тиққан, озод замон муборак,
Яхши кунларга элтган, озод замон муборак.

Ранжу балолар эрди бизга «насиби тақдир.
Муллолар айтур эрди: «Бўйсин, каломи ҳақдир,
Рўзи азал битилган, ҳеч ўзга чора йўқдир,
Гарчанд шаккоклик этсанг, аниг азоби чўхдир», —
Афсонасин йўқ этган, озод замон муборак.

Туринглар энди, ҳой-ҳой, ғафлатни уйқусидан,
Титратмангиз юракни, эшонни қутқусидан,
Қалбларни айланг обод янги замон сасидан,
Энди халос бўлдик тақдирни зарбасидан,
Бизларни ханда этган, озод замон муборак.

Сизларга дерки Бону: ор этмайин очилдим,
Куйдирдим ул паранжим, юзимни нурга бурдим,
Даргоҳи маърифатдин малҳам дардимга топдим,

Жаҳлу хурофотимни йўқлик сариға отдим,
Бизга муяссар ўлган озод замон муборак.

1931 йил.

Ёр учун

Ишқингда куйдим ўртаниб, мен мубтало сен ёр учун,
Чекдим фиғонлар оҳ уриб, мен мубтало сен ёр учун.
Билмам сени кўнглинг надур, ҳажрингда жоним ўртанур,
Қилсам наво жисмим куйиб, мен мубтало сен ёр учун.
Ўтлар туташди жон аро, мен найлайин, бахтим қаро,
Охир бўлубдурман ғариб, мен мубтало сен ёр учун.
Олмай, нетай, бир йўл хабар, охир қилибсан дарбадар,
Қолмишман эмди сарғариб, мен мубтало сен ёр учун.
Сабру қарору тоқатим, кетти қўлимдин тоатим,
Қолмишман охир ер чизиб, мен мубтало сен ёр учун.
Мен ёрнинг авворaси, дардимни борму чораси,
Боқсанг надур, бир йўл кулиб, мен мубтало сен ёр учун.
Бўлмай насиб васлинг майи, қилди наво Манзурайи,
Гоҳ йиғлабон, гоҳи кулиб, мен мубтало сен ёр учун.

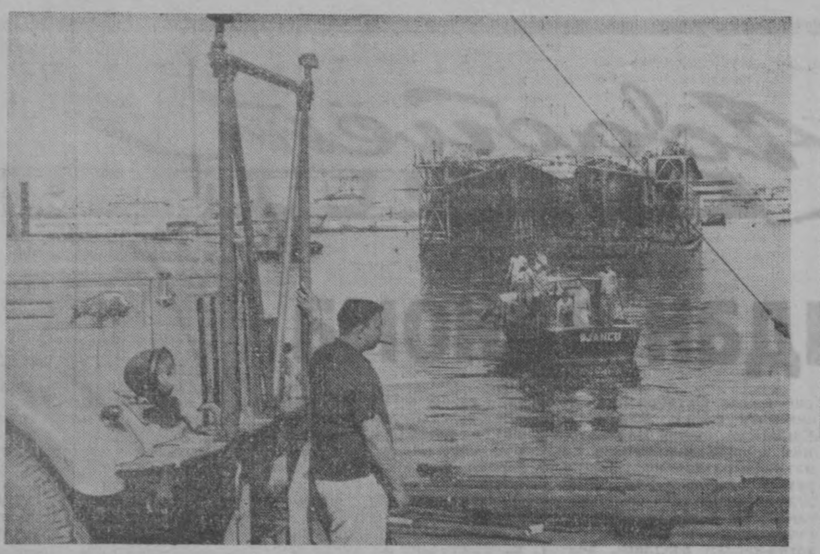

Кеча қаҳрамон ва навқирон Куба халқи ўз революциясининг саккиз йиллик байрамини зўр шодиёна билан нишонлади.

Суратларда: 1. Куба Республикасининг энг йирик денгиз ва балиқ порти — Гавана порти. 2. Кубадаги Матансас вилоятида шакар қамиш ўрими пайти. А. Стужин фотолари. (ТАСС фотохроникаси).

НАТАЛЬЯНИНГ МАКТУБЛАРИ*)

А. М. ПРОТОПОПОВА.

Мана ҳозир Василий Акимовичнинг ўзи ҳам ноқулай аҳволга тушиб қолди: Новиков хотинининг синф раҳбарлигидан бўшатилишига қандай қарайди? Тўғри, хотини турли мажлисларда танқид қилинган пайтларда, уни ҳимоя қилмади, бироқ бундай вақтларда унинг қизариб ўтирганидан руҳан азобланаётгани сезилиб турарди. Василий Акимович Наталья Михайловани бўшатса, Новиковлар оиласида жанжал бўлмай қолмаслигини яхши биларди, бироқ у Григорий Максимовични чақириб, очиқ-ойдин гаплашиб олишга журъат қилмай юрарди. Ахир, бу қалтис масалада! Аммо ҳозир Василий Акимович ўзининг Наталья Михайловна ҳақидаги қарорини эълон қилишдан аввал, унинг эри билан бир гаплашай деган фикрга келди.

Новиковнинг ўзи ҳам кўпдан бери Василий Акимовичнинг олдига кириб, хотинининг педагогика соҳасидаги бахтсизлиги муносабати билан пайдо бўлган ўз руҳий кечирмаларини, мулоҳазаларини фикрлашиб олмоқчи бўлиб юрган эди. Бироқ у, Василий Акимович бу масалани тўғри тушунишига ишончи комил бўлса-да, аммо пайт тополмай юрган эди. Василий Акимович унга «биз бир ҳолироқ жойда ўтириб, гаплашиб олишимиз керак» деганда, Григорий Максимович хурсанд бўлиб кетди, лекин нима учундир юраги ғаш бўлди.

Новиков директорни яхши кўрарди. Ҳатто айтиш мумкинки, у директор билан фахрланарди. Ўрта бўйли, озғиндан келган, серғайрат, дўнг пешонали, сочлари бироз тўкилган, айланасига тозалаб қирдирилган оқиш соқоли, доим мулойим боқиб турадиган кўкимтир кўзлари — буларнинг ҳаммаси оқилона директорнинг ўзига хос бўлиб, унинг битмас-туганмас ҳаётий педагоглик донишмандлигини табиий равишда ифода этар, у ўз қиёфаси билан Григорий Максимовични мафтун қилган эди. У ҳеч қачон ўқитувчиларга панд-насиҳат қилмасди, у ёки бу масала ҳақида уларга ваъзхонлик қилиб ўтирмасдан, ўз фикрларини дарҳол оддийгина баён қилиб қўя қоларди. Агар у бошқаларнинг ўз фикрлари билан келиша олмаётганини сезиб турса ҳам — буни у ҳатто эътироз билдириб айтилмаган тақдирда ҳам доимо ҳис қилиб турарди — уларга очиқдан-очиқ қаршилик кўрсатмасдан: «Балки яна ўйлаб кўрармиз-а? Кейинчалик учрашармиз, мабодо лозим бўлса, гапни яна давом эттирамиз...» деб қўя қоларди. У бошқаларнинг сўзини зўр эътибор билан тингларди. Сочлари бироз оқариб қолган бошини эгиб, мулойим ва сезгир кўзлари билан суҳбатдошига диққат билан тикилиб қараб турарди, суҳбатдоши мактаб коллективидан бўлмасин — ўқитувчими, уборщицами, барибир, шу онда унинг гапларидан муҳимроқ ҳеч бир нарса йўқдай, унинг сўзларини диққат билан тингларди. Ҳар бир ташаббус, ҳар бир таклиф, агар у деярли катта аҳамиятга эга бўлмаса ҳам, барибир, бу нарса жонли, мустақил фикрнинг юзага чиқиши сифатида намоён бўлиб уни хурсанд қиларди.

Василий Акимович бирон нарсадан жаҳли чиқса ҳам, барибир кишиларга бақиришдан ўзини тийиб тура оларди. Аксинча, у қанчалик кучли ҳаяжонланса, шунчалик оҳиста ва вазминлик билан гапирарди, бу ҳол суҳбатдошини унинг ҳар бир сўзини қизиқиб эшитишга мажбур этиб, кучли таъсир қиларди.

Унинг жаҳли чиққан вақтдаги қилиғини илгаридан ҳамма биларди: у чап қўли билан иягини ушлаб, соқолини тепага қайтариб, бармоқлари билан томоғини қашлаб ўтирарди, бу ҳаракати билан у гўё туғён урган ғазабини қайтармоқчи, безовталикдан ўзини босиб олмоқчи бўларди.

IV.

Василий Акимович Морозовга ўхшаш кишилар ҳақида катта достон ёзса арзийди. Новиковнинг айтишича, Наташа билан унинг «ишлари ўнгидан келиб», институтни тамомлаш биланоқ шундай бир раҳбарга — «кишига руҳ, илҳом бахш этадиган» Василий Акимовичдай одамга дуч келиб қолдилар. Григорий Максимович хотинининг директор ҳақидаги киноясидан олдин ранжиб юрди, бироқ, бундай кўнгил хираликлар аста-секин эсдан чиқиб борарди. Лекин йилдан-йил Наталья Михайловна директор мени сиғдирмаяпти, уни қиляпти-буни қиляпти деб ҳаққонийликнинг, принципиалликнинг жонли тимсоли — Василий Акимовичдан шубҳа қилишидан, у руҳан азобланиб, хотинининг гаплари қаттиқ ботадиган бўлиб қолди.

Директор бир суҳбатлашайлик деб уйига таклиф қилганда Григорий Максимович, унинг «ҳолироқ жойда гаплашайлик» деган сўзини эслаб: гап Натальянинг иши тўғрисида, уч йил мобайнида мактабдаги иши яхшиланиш ўрнига, тобора ёмонлашиб бораётгани ҳақида боришини тушунди.

Василий Акимович мактаб боғининг бир бурчагида қурилган уч хонали ёғоч уйда яшарди. Бу уйни унга урушдан анча аввал колхозчилар қуриб беришган эди. Хотини ўлгандан, ўғиллари эса ҳар тарафга тарқалиб кетганларидан кейин ҳам у шу жойда яшади, хоналарнинг бирини ётоқхона, энг катта хонани кутубхона қилди, учинчисини эса, ким келса турадиган меҳмонхонага ажратиб қўйди. Бу хонада вақти-вақти билан янги келган ёш бўйдоқ ўқитувчилар ҳам туришарди. Икки қаватли ўқитувчилар уйи қурилган пайтда, коллектив директорга ҳамма қулайликлари мавжуд бўлган квартирани танлаб олишни таклиф қилди, аммо у ўзини, хотини, болалари экиб ўстирган кўм-кўк дарахтлар ўраб олган қадрдон уйини ташлаб, янги жойга кўчишни хоҳламади. Кўп йиллардан бери мактаб ҳузурида яшайдиган мактаб ходимларидан Мариям Назаровна алоҳида ҳақ олиб, унинг хизматини қилиб турарди.

(ДАВОМИ БОР).

*) ДАВОМИ. Боши газетанинг 30 декабрь сонида.

Спорт

ЖАҲОННИНГ МАШҲУР ШАХМАТЧИЛАРИ

А. АНДЕРСЕН

XIX асрда айрим мамлакатлар ўртасида сиёсий иқтисодий ва маданий муносабатнинг кучайиши шахмат бўйича ҳам интернациональ алоқалар ўрнатилишида муҳим роль ўйнади.

1851 йили Лондонда фан ва санъат ютуқлари халқаро виставкаси ташкил этилди. Виставка билан бир вақтнинг ўзида шахмат тарихида биринчи халқаро турнир ўтказилди.

Инглиз шахмат мастери, таниқли Шекспиршунос олим Говард Стаунтоннинг (1810—1874) ташаббуси билан Сен-Жорж шахмат клуби бу йирик мусобақани ўтказишни ўз зиммасига олди. 1851 йил 8 февралда Стаунтон имзоси билан 32 шахматчига таклифнома юборилди. Чунончи бу хатда: «...Жаҳоннинг кўзга кўринган ўйинчиларининг бир-бирларига нисбатан амалий кучини билиб олиш ҳамма шахматчилар учун жуда зарур. Шу мақсадда биз ҳамма мамлакатларнинг хоҳловчилари иштирокида турнир ўтказяпмиз» дейилган эди. Биринчи халқаро турнирда 4 мамлакатдан 16 шахматчи қатнашди. Таклиф қилинганлар орасида рус шахматчилари А. Петров, К. Яниш ва И. Шумовлар ҳам бор эдилар. Лекин айрим сабабларга кўра улар турнирда иштирок этолмадилар. Турнир ҳозиргидан бутунлай бошқача мураккаб ва чалкаш система бўйича ўтказилди. Ўйлаш учун вақт чегарланмаган, чунки у вақтларда махсус шахмат соатлари пайдо бўлмаган эди. Натижада биринчи ўринни Германия вакили Адольф Андерсен (1818—1879) олди.

Лабурдонедан сўнг ғарбий Европанинг энг кучли ўйинчиси деб топилган, атоқли шахмат назариячиси ва арбоби Стаунтон тўртинчи ўринда қолиб, муваффақиятсизликка учради. Лондон турниридан кейин Андерсенни энг кучли шахматчи деб топилди. У ўйнаган партиялар шахмат журналлари саҳифаларидан тушмай қолди. Андресеннинг ўйин услуби унинг ўша комбинацион талантидан далолат бериб турарди. Рақиб шоҳига тўғридан-тўғри ҳужум бошлаш унинг ягона ижодий мақсади бўлиб, бу йўлда у истаган донасини қурбон қилишга тайёр эди. У пайтдаги ҳимояланиш техникаси қаттиқ ҳужумларга туриш бера олмасди.

Андерсеннинг позицион ўйин принципларига унчалик эътибор бермаганига қарамай, ажойиб немис мастерининг романтик ижоди шахматдаги гўзалликни тушунишда зўр аҳамият касб этди. Математика доктори Андерсен маҳоратининг ўсишига унинг талантли шахмат назариётчиси ва композитори ҳам эканлиги катта ёрдам берган эди.

(1-диаграмма)

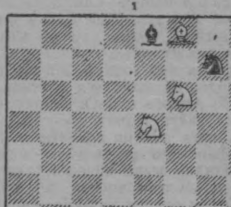

уч юришда мот

1-диаграммада Андерсен тузган масалалардан бирини кўриб турибсиз. Бунда оқлар бошлаб, уч юришда қора шоҳни мот қилади.

Буни мустақил ўзингиз топишга ҳаракат қилиб кўринг.

(2-диаграмма)

2-диаграммада Андерсен — Кизерицкий ўйини (1851 йилда вужудга келган). Буни жаҳон шахмат адабиёти «ўлмас партия» деб аталган.

Ўйин давомида изоҳларсиз келтирамиз. Ўзингиз мағзини чақиб кўра қолинг. 1. Cf6—d6!! Фb2:a1+2. Kpf1—e2 Cc5:g1? 3. e4—e5 Kb8—a6 4. Kf5:g7+Kpe7—d8 5. Фf3—f6+!! Kg8:f6 6. Cd6—e7×.

Мана бу қизиқ ҳикояча Андерсеннинг ўйин маҳоратидан бир лавҳа. Халқаро турнирда ғалаба қозонган Андерсен у пайтларда поезд ҳали камлиги учун, тезюрар аравада уйига қайтиб келар эди. Чарчаган отларни бошқасига алмаштириш иложи бўлганидан Андерсен бир станцияда тўхтаб қолишга мажбур бўлади. Станция навбатчиси шахмат ўйнашни жуда яхши кўраркан-у, лекин Андерсенни тополмас экан.

— Шахмат ўйнидан хабарингиз борми ?— деб сўрабди у Андерсендан.

— Йўқ— деб жавоб берибди Андерсен.

Шунда навбатчи: «Ундай бўлса, сизни ўргатай!» дедида, асосий ўйин қоидаларини тушунтира кетибди, сўнг ўйнаб кўришни таклиф этибди. Кучларни тенглаштириш мақсадида «устоз» шахматдаги фарзинни олиб қўйиб ўйнабди. Ўйин давомида Андерсен бир фарзин ошиб кетишига қарамай, жўрттага ёмон юришлар қилиб ютқазибди. Яна, яна... ютқазибди.

— Э, тавба!— хайрон бўлибди навбатчи,— чамаси, ўйинга лаёқатингиз йўққа ўхшайди, негаки фарзин ортиқ бўла туриб ҳам юта олмаяпсиз.

— Бунинг сабаби маълум, —хадиксираброқ тушунтира кетибди Андерсен. —Фарзинсиз ўйнаш, менимча осонроқ: уни ҳужумлардан асрашнинг ҳожати йўқ. Келинг, бир синаб кўрайлик-чи: Фарзинни олиб қўйиб ўйнаш энди мендан бўлади.

Фаҳмида ўзини зўр шахматчи деб юрган навбатчи бундай бемаъни гапни эшитиб кулимсирабди ва рози бўлибди. Олдиндан фарзинини бериб қўйган Андерсен энди бор кучин ишга солиб ўйнай бошлабди ва кетма-кет ютаверибди. Таажжубда қолган станция навбатчисининг кўз ўнгида ўйин қонунлари пуч бир нарсадек кўрина бошлабди. Ахири у фарзинсиз ғолиб қозониш осонроқ бўлишига ишонибди, қўйибди!

Ҳамма «бало» —рақибининг танимаганида бўлди.

Ҳар тўғрида

Копенгагендаги Тиволи паркида кўпчиликка маълум ва мақбул бўлган объект бор. Бу объект кичик бир павильондир. Бу ерда паркка кирган ҳар қандай киши пул тўлаб, маълум миқдорда чинни идишни ерга уриб синдириши мумкин. Кўп одамлар жаҳлдан тушиш учун пул тўлаб, чинни идиш синдирадилар.

* * *

Ўтган йили Англияда ўтказилган «англиялик эрлар қироли» конкурсида 569 давогар иштирок этди. Ғолиб чиққан кишига 400 фунт стерлинг берилар эди. Бу конкурсда Жон Левигэм деган киши ғолиб чиқди. Маълум бўлишича, Жон Левигэм ҳали ўрнидан турмаган хотинига нонушта тайёрлаб берар, хотини ётган жойида овқатланаркан. Жон идишларни ювишда ёрдамлашаркан, квартирани тозалар, магазинма-магазин юриб, керакли нарсаларни сотиб оларкан, аммо хотини билан ҳеч қачон жанжаллашмас экан.

Конкурс тамом бўлиши биланоқ янги «қирол» Лондондаги машҳур адвокатлардан бирига мурожаат қилиб, хотинидан ажралишда воситачилик қилишни сўради...

* * *

Бир йилча муқаддам Англия бозорларига ҳар бири 1-1,5 фунт стерлинг турадиган портатив антитранзисторлар чиқарилди. Жаз музикага қизиққан ёшлар транзисторнинг овозини қаерда баланд қилиб қўйишса, жимликни ёқтирувчилар ўша ерда антитранзисторни ишга соладилар. Янги мосламанинг қулоғи бураб қўйилса бас, 75 — 100 метр атрофдаги транзисторлардан реактив двигателнинг овозини эслатувчи шовқин эшитила бошлайди.

* * *

Баъзи ҳайвонлар, масалан, чўчқа боласини боқишга кўп вақт сарфламаса тез-тез болалаши мумкинлиги аллақачон исботланган. Бир инглиз фермери буни амалда исботлади. Унинг фермасида чўчқа одатдагидан тезроқ болалайдиган бўлиб қолди. Чунки у чўчқа болалари туғилиши биланоқ онасидан ажратади. Унинг ўрнини резинадан ясалган чўчқа эгаллайди. Резина чўчқа икки қаватли бўлиб, ташқи қаватига иссиқ сув юборилади. Бу сув ички қаватдаги сутни иситади. Ички каватдан ташқарига «эмчак» чиқиб туради. Чўчқа болалари резина онасини яхшироқ эмиши учун фермер боласини эмизаётган чўчқанинг овози ёзилган магнитафонни ишга солади.

* * *

Швециядаги муассалардан бирининг дирекцияси ўз хизматчилари машқ тарзида ёнғин тревогаси берилганда ўрнатган рекорди ҳақида фахрланиб эълон қилди. Идора ходимлари «ёнаётган» бинодан 3 минуту 10 секундда чиқиб кетишибди. Лекин бу рекорд узоққа чўзилмади. Эртасига иш тамом бўлиши ҳақида қўнғироқ чалингандан кейин 2 минут ўтиши билан идорада ҳеч ким қолмаган эди.

Пионер ва ўқувчиларнинг қишки каникул кунларида Тошкент Давлат цирки уларга атаб махсус программада томошалар кўрсатмоқда.

РСФСРда хизмат кўрсатган артист Иван Рубан ўзи ўргатган йиртқич ҳайвонлар билан ажойиб номерларни томошабинларга намойиш қилмоқда.

Редактор С. М. ҚАРОМАТОВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

Радио

2 ЯНВАРДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

17.00 «ЁШЛИК» радиостанциясининг эшиттириши. «ЎЛКАМИЗ ТОНГИ» деган радиопостановка (ўзбекча).
18.10 Э. Капп. «Зардўзлар» балетидан сюита.
18.30 Ёш ижрочилар концерти.
19.20 Болалар учун шеър ва қўшиқлар (татарча).
20.00 «Юбилей йилида» деган эшиттириш (русча).
20.10 Музикали календарь. Композитор Толибжон Содиқов туғилган куннинг 60 йиллигига бағишланган эшиттириш.
20.45 «Олтмиш еттинчи йилнинг биринчи сменаси» деган репортаж (ўзбекча).
21.20 Қишлоқ хўжалик ходимлари учун концерт.
22.00 «Дунё воқеалари» (ўзбекча).
22.10 «Яхши кайфият» деган концерт.
22.40 «Янги ҳикоялар» (ўзбекча).
23.20 Кечки концерт.

3 ЯНВАРДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

8.25 Бахтиёрлик ҳақида куйлаймиз.
9.30 Б. Гиенко. «Ўзбекистоннинг лирик манзаралари».
9.45 «Бухоро саноати беш йилликнинг иккинчи йилида» деган суҳбат (тожикча).
10.30 Халқ талантлари концерти.
11.10 Ҳиндистон ва Покистон давлатлари бошлиқлари Тошкентдаги учрашувларининг бир йиллиги олдидан (русча).
11.25 Чолғу куйлари.
12.15 Спорт эшиттириши (ўзбекча).
12.30 Севги қўшиқлари.
13.30 Қардош республикалар эстрада оркестрларининг концерти.
16.15 Улуғ Октябрнинг 50 йиллиги олдидан. «КОМПОЗИТОР ЮНУС РАЖАБИЙ ИЖОДИ» (ўзбекча).
18.10 Ленин ҳақида ҳикоялар (ўзбекча).
18.30 Ўзбек давлат филармонияси артистларининг концерти.
19.20 Қорақалпоқ куйлари.
20.00 «Юбилей йилининг янги қурилишлари» деган эшиттириш (русча).
20.10 Радио эшитувчилар тузган программа асосида концерт.
20.45 «Ислом ва унинг «муқаддас китоби» деган суҳбат (ўзбекча).
21.20 Қишлоқ хўжалик ходимлари учун концерт.
22.00 «Дунё воқеалари» (ўзбекча).
22.10 Ўзбек шоиралари шеърлари билан айтиладиган қўшиқлар.
22.40 Ўзбек классик асарларининг янги таржималари (русча).
23.20 Лирика кечаси.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

8.25 Енгил чолғу куйлари.
19.00 Музикали календарь. М. А. Балакирев.
19.30 Шукрулло. «РОССИЯ». Радиокомпозиция (ўзбекча).
20.10 Мақомлардан парчалар.
20.45 «Юность Узбекистана» радиостанциясининг эшиттириши (русча).
21.00 Композитор Ф. Шаҳобов асарларидан концерт (тожикча).
21.30 Рақс куйлари.

Телевидение

2 ЯНВАРДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида:

18.00 Кичкинтойлар учун «Қўғирчоқлар ҳикоя қилади» деган эшиттириш.

Рус тилида:

18.20 Телевизион янгиликлар.
18.35 Ўзбек керамикаси.
19.00 «Сергей Есенин». Ҳужжатли фильм.
20.00 Эшиттиришлар программаси.

Ўзбек тилида:

20.05 Телевизион янгиликлар.
20.25 «Осмон ҳам бизники». Телефильм.
20.45 Э. Воҳидов. «ЁШЛИК ДЕВОНИ».
21.05 «Салом». Ҳужжатли фильм.
21.35 «АЕЛЛАР». Бадиий фильм.

МОСКВА КЎРСАТАДИ

20.00 «Фан—телевизион экранда».
20.30 «Музей ва виставка заллари бўйлаб».
21.00 Телевизион янгиликлар.
21.10 «Жасорат». Телевизион альманах.
22.00 Балет кечаси.
23.10 Бутуниттифоқ телевизион фильмлари биринчи фестивалининг энг яхши фильмлари. «Тўй».
23.30 Телевизион янгиликлар.
24.00 Москвадан олиб кўрсатиладиган эшиттиришларнинг охири.

3 ЯНВАРДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида:

11.00 Болалар боғчасида тарбияланувчиларнинг концерти.
11.35 «Уфқ». Ҳужжатли фильм.

Рус тилида:

12.35 «Мушук, Хўроз ва Тулки». Қўғирчоқ фильм-эртак.
13.05 «ҚИРОЛ ДРОЗДОБОРОД». Бадиий фильм.

Ўзбек тилида:

18.00 Ўсмирлар учун «Чевар қизлар» деган эшиттириш.

Рус тилида:

18.40 Телевизион янгиликлар.
18.55 «Беш йиллик илғорлари».
19.10 «БЎЙСУНМАГАНЛАР АВЛОДИ». Бадиий фильм.
20.40 Эшиттиришлар программаси.

Ўзбек тилида:

20.45 Телевизион янгиликлар.
21.00 Миллионлар университети.
21.20 «Сибирь ўлкаси билан танишув». Ҳужжатли фильм.
22.20 «Томошабинларга хореография ҳақида». Совет Шарқи композиторларининг балетлари.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

МОСКВА КЎРСАТАДИ

14.00 Телевизион янгиликлар.
14.10 «Жасорат». Телевизион альманах.
15.00 Мактаб ўқувчиларининг каникул кунларида. «Тўрт танкчи ва ит». Поляк телевизион бадиий фильмининг иккинчи серияси.
16.00 Москва кундузги эшиттиришларининг охири.

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

Рус тилида:

18.00 Болалар учун «Сеҳрли таёқча» кинофильми.
18.40 Ўқув программаси. Сиртдан ўқувчи студентлар учун. «Олий математика курси бўйича кириш қисмидан лекция».
19.50 Телевизион янгиликлар.

МОСКВА КЎРСАТАДИ

20.00 Мактабгача ёшдаги болалар ва кичик ёшдаги ўқувчилар учун. Буратино конкурси».
20.30 «Московский учитель» адабий бирлашмасида.
21.00 Телевизион янгиликлар.
21.20 Бошланғич сиёсий мактаб тингловчилари учун. «Сиёсий билим асослари». «КПССнинг коммунизм қурилишидаги раҳбарлик роли».
22.00 Музикали танаффус.
22.20 А. Куприн. «Инженер Бобров». Телеспектакль.
24.00 Москвадан олиб кўрсатиладиган эшиттиришларнинг охири.

Кино театрларда

3 ЯНВАРДА

«Шантеклер» маликаси — САНЪАТ САРОЙИ, «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», «ЎЗБЕКИСТОН», «ВОСТОК», «ЧАЙКА», «СПУТНИК» (кундуз ва кечқурун).

Болалигим кечган йиллар— «МИР» (кундуз ва кечқурун), «ДРУЖБА» (2-залда жуфт соатларда), «МОСКВА» (кундуз соат 12 ярим ва 4 яримда), «СПУТНИК» (эрталаб 10, 11 ва кеч 10 да).

Эртакка ўхшаган воқеа — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (эрталаб соат 11 да), СОБИР РАҲИМОВ номли (эрталаб 10 да), «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (эрталаб 10 да).

Қўлга тушмас Ян — НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун), СОБИР РАҲИМОВ номли (кундуз соат 4 ва кеч 6 да).

Хаёлимдаги қиз — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз соат 2 ва кеч 8 да).

Невара йўқолди — САНЪАТ САРОЙИ (эрталаб соат 11 да).

Максимнинг қайтиши — «МОСКВА» (эрталаб соат 10 да).

Юкли сайёҳ — «ЧАЙКА» (эрталаб соат 10 да).

Болалар тўғрисида ҳикоялар — НАВОИЙ номли (эрталаб соат 10 да).

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРДА — 1/I да кундуз **Доктор Айболит**, кечқурун **Опера ва балет кечаси**, 2/I да кундуз **Этик кийган мушук**, кечқурун **Майсаранинг иши**.

ҲАМЗА НОМЛИ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 1/I да кундуз ва кечқурун **Оқ кабутар**, 2/I да кундуз **Қутлуғ қон**, кечқурун **Қотил**.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — **Ўзбек цирк коллективи** ва йиртқич ҳайвонларни ўргатувчи **Иван Рубан** иштирокида **Циркда арча**. Томоша 10 январгача кундуз соат 12. 3 ва кеч 7 да бошланади.

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ 4 бет

БИЗНИНГ АДРЕС: Тошкент шаҳар, Киров кўчаси, 22-уй.

ТЕЛЕФОНЛАР: коммутатор В3-02-49 дан В3-02-58 гача. Қўшимча телефонлар: секретариат ва иллюстрация бўлими — 5-62; партия, совет ва касаба союз ташкилотлари бўлими—3-66; саноат, қурилиш ва шаҳар хўжалиги бўлими — 3-66; адабиёт, санъат ва маданият бўлими — 7-83; фан, олий ўқув юртлари ва мактаблар бўлими — 7-83; физкультура ва спорт бўлими — 3-79; Ахборот бўлими — 3-78; (шаҳар телефони В3-65-57); хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 3-79; эълонлар бўлими — 5—07 (шаҳар телефони — В38142).

2 ЯНВАРЬ, 1967 Й. Р. 14532. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64579. Нашр. № А. 2296.